

M 3K 5H 6
B1010

VN
3039

BÁC ĐỂ LẠI

T H Ơ

thuongmaitruongxua.vn

VĂN HỌC

6A

BÁC ĐỀ LẠI

thuongmaitruongxua.vn

ĐI 3K.5H.6+724

B101 D

NHIỀU TÁC GIẢ

BÁC ĐỀ LẠI

thơ

thuongmaitruongxua.vn 5782

M. 7. 7. 7

THU-VI
C. 6. 0. 0.

3039 CÔNG HI
PHONG HUY

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

Hà nội — 1972

TỔ HỮU

THEO CHÂN BÁC

(trích)

Chưa vện tròn vui, đã sáng tươi
Đường lên hạnh phúc đỏ chân trời
Bốn nghìn năm cũ bao mơ ước
Đã được hôm nay, rạng mặt người!

Chung sức lại, ơi anh ơi chị
Ruộng đồng ta, nhà máy ta đây.
Chỉ hai tiếng thân yêu: đồng chí
Đã thương rồi ấm những bàn tay.

Đơn giản vậy, cơm ăn áo mặc
Của ta nay, nặng biết bao tình.
Cả không khí, trời xanh miền Bắc
Cũng trong như lòng Bác thương mình!

Muôn dặm ta đi mới bước đầu
Nhớ lời Bác dạy, dễ quên đâu!
Nước non còn nổi đau chia cắt
Nam Bắc hai miền, ta có nhau

Giặc Mỹ ngông cuồng đã đến đây
Hắn thường đem súng dọa Đông Tây
Lương tâm quen thói vàng mua bán
Có chúng ta đây, diệt chúng mày!

Máu đọng chưa khô máu lại đây
Hỡi miền Nam trăm đắng nghìn cay
Hăm lăm năm chẳng rời tay súng
Đi trước về sau, đã dạn dày!

Hỡi miền Bắc đó, nặng đôi vai
Gánh cả non sông, vượt dặm dài
Xẻ dọc Trường-Sơn, đi cứu nước
Mà lòng phơi phơi dậy tương lai!

Oi! đất anh hùng dễ mấy mươi
Chìm trong khói lửa, vẫn xanh tươi
Mưa bom, bão đạn, lòng thanh thản
Nhặt muối, vơi cơm, miệng vẫn cười.

Thời đại lớn cho ta đôi cánh
Không gì hơn Độc lập Tự do!
Bốn mươi thế kỷ cùng ra trận
Có Đảng ta đây, có Bác Hồ.

Ta hiểu. Miền Nam thương nhớ Bác
Nóng lòng mong đợi Bác vào thăm
Ta hiểu. Đêm nằm nghe gió gác
Bác thường trần trở, nhớ miền Nam!

Ai nói giùm ta hết tấm lòng
Bác Hồ thương nhớ mỗi dòng sông
Mỗi hòn núi ở miền Nam đó
Như thịt da ta rõ máu hồng!

Bản đồ trên vách treo, không nói
In mãi bàn tay Bác chỉ đường
Tấm lịch ngày ngày nghe Bác hỏi:
Hôm nay, đâu thắng ở tiền phương?

Ôi anh Giải phóng chân không mỏi
Mỗi bước hành quân, mỗi chiến công
Có thấy ấm lòng nghe Bác gọi
Sáng đường đôi mắt Bác hăng trông!

Các anh, các chị ở trong ra
Những đứa con yêu trở lại nhà
Có phải mỗi lần ta gặp Bác
Bác vui như trẻ lại cùng ta?

Ôi! nụ cười vui của Bác Hồ
« Miền Nam đánh giỏi, Mỹ thua to! »
Bác ơi! Con biết con chưa giỏi
Quét sạch đường đi, để Bác vô!

*

Còn những ai chưa được một lần
Trong đời, gặp Bác; hãy nhanh chân
Tiến lên phía trước, trên cao ấy
Bác vẫn đưa tay đón lại gần...

Bác vẫn đi kia... giữa cánh đồng
Thăm từng ruộng lúa, hỏi từng bông
Ghé từng hợp tác, qua thôn xóm
Xem mấy trường tươi, mấy giếng trong...

Bác vẫn về kia... những sớm trưa
Hỏi lò than, xưởng máy, giàn to
Hỏi anh hỏi chị công nhân ấy
Vàng ngọc thi đua được mấy giờ?

Ơi anh bộ đội trên mâm pháo
Mắt lượn trời cao, dõi bóng mây
Có thấy, bốn mùa, quên nắng bão
Bên ta, Bác vẫn thức đêm ngày?

Biết chẳng, hỡi mẹ rất anh hùng
Con mấy lần đi lập chiến công
Hỡi chị hằng trông ngày thắng trận
Bác khuyên thương nhớ vững bên lòng.

Và các em, có hiểu vì sao
Lòng Bác mệnh mông vẫn dạt dào
Yêu nụ mầm non, yêu tuổi trẻ?
Biển thương yêu vậy, sóng xô xao...

Vì sao? Trái đất nặng ân tình
Nhắc mãi tên Người: Hồ Chí Minh
Như một niềm tin, như dũng khí
Như lòng nhân nghĩa, đức hy sinh.

Đâu chẳng vang lời Bác thiết tha?
Đời vui tiếng Bác ấm muôn nhà
Bác đi... Đâu cũng nghe chân bước
Như gió xuân về, đất nở hoa...

Nếu có hôm nào ta vắng Bác
Chắc là Người bạn chuyển đi xa...
Ơi đàn em nhỏ quên ca hát
Hãy lớn ngoan như Bác có nhà!

Anh dắt em vào cội Bác xưa
Đường xoài hoa trắng nắng đu đưa
Có hồ nước lặng soi tắm cá
Có bưởi cam thơm, mát bóng dừa.

Có rào rào bụi đỏ hoa quê
Như cổng nhà xưa Bác trở về
Có bốn mùa rau tươi tốt lá
Như những ngày cháo bẹ măng tre...

Nhà gác đơn sơ, một góc vườn
Gỗ thường mộc mạc, chẳng mùi sơn
Giường mây, chiếu cói, đơn chăn gối
Tủ nhỏ, vừa treo mấy áo sờn.

Máy chữ thôi reo, nhớ ngón đàn
Thong dong chiếc gậy gác bên bàn
Còn đôi dép cũ, mòn quai gót
Bác vẫn thường đi giữa thế gian...

Bụt mọc (1) dầm chân đứng đợi ai
Quanh hồ thấp thoáng bóng hôm mai
Ngọn đèn kia thức bên ai đó
Mà dạ hương còn phảng phất bay!

Ô vẫn còn đây của các em
Chồng thư mới mở, Bác đang xem
Chắc Người thương lắm lòng con trẻ
Nên để bâng khuâng gió động rèm...

Con cá rô ơi, chớ có buồn
Chiều chiều Bác vẫn gọi rô luôn.
Dù ơ, cứ nở hoa đơm trái
Bác vẫn chăm tay tưới ươm bôn.

Ôi lòng Bác vậy, cứ thương ta
Thương cuộc đời chung, thương cỏ hoa
Chỉ biết quên mình, cho hết thảy
N như dòng sông chảy, nặng phù sa.

Như đỉnh non cao tự giấu hình
Trong rừng xanh lá, ghét hư vinh
Bác mong con cháu mau khôn lớn
Nổi gót ông cha, bước kịp mình.

Ta vào thăm Bác, gặp Lê-nin
Trần nồng yêu thương, đôi mắt nhìn
Người đến cùng ta, ngồi với Bác
N như hình với bóng, một anh linh.

*

Bác ơi!
Xin để Người yên giấc mộng say
Còn trời đất đó, nước non đây.
Còn ba mươi triệu con Nam Bắc
Quyết thắng, bền gan, tay nắm tay.

Còn triệu anh em đồng chí đó
Bốn mươi năm Đảng, óc tim này.
Nhớ lời Di chúc, theo chân Bác
Lên những tầng cao, thẳng cánh bay!

Ngày mai, thống nhất lại non sông
Mẹ được gần con, vợ gần chồng
Ôi đến ngày ta vui sướng nhất
Thỏa lòng Bác lại trở về trông!

Đời sẽ tươi hơn, xây dựng mới
Đàng hoàng to đẹp, sáng trời Đông
Tuổi xanh vững bước lên phơi phới
Đi tới, như lòng Bác ước mong.

Đem ngày gần lại, đời năm xa
Nghĩa lớn tình chung, vẫn ruột rà
Bốn biển anh em hòa hợp lại
Trăm đường một hướng nở muôn hoa.

Bác ơi!

Tết đến. Giao thừa đó
Vẫn đón nghe thơ Bác mọi lần
Riu rít đàn em vui pháo nổ
Trưởng nghìn tay Bác vỗ sang xuân...

1-1970

1. Bụt mọc : một loại cây bên hồ, có rễ dài mọc sát mặt nước giống những tượng phật.

HÀNH TRÌNH

(trích)

.....

Tự thuở vua Hùng gươm dựng nước
Ta xây dài rộng góc trời riêng
Ân cần Mẹ dặn con sau trước
Sông núi Việt Nam khúc ruột liền.

Ta nhận ấn vàng trong tay Mẹ
Vẫy đoàn xung kích mũi vào Nam
Bà ba manh áo khi tắm bé
Còn giữ mùi hương những sợi tằm.

Phát

Ngoảnh lại chặng đường vượt gió mây
Rừng đào nắng đỏ đẹp rừng mai
Ta như hồn trẻ phương Đông chơi
Sưởi cả càn khôn buổi chợ này!

Một gánh sông hồ chưa thấy nặng
Chiếc xuồng ba lá vững tay bơi
Mặc ai nghiêng ngả đêm xa vắng
Buồm chỉ trùng dương lộng nước trời!

Bác đã ra đi từ dạo ấy
Hẹn ngày trở lại bến đò xưa
Vườn ươm giờ rộ chen bông trái
Mấy tiết Xuân Thu Bác được mùa!

Trông ngóng đợi chờ: Bác đến thăm
Chốc đà dài dằng sáu mươi năm
Chia tay, Khánh Hội đêm mù mịt
Gặp lại, tuần trăng đến độ rằm.

5782
THƯ VIỆN
3039
QU

Ai chẳng bồn chồn thừa với Bác
Tấm lòng sắt đá đất Sài-Côn?
Chòm râu rung động, cười hay khóc?
Khen trẻ Thành Đồng vụt lớn khôn.

Bác sẽ chỉ huy bát Kết đoàn
Dặn gìn trung nghĩa đỏ như son
Phổ phường ôm Bác, ôi thắng thốt
Ai chẳng khóc òa được Bác hôn?

Bác chẳng được hôn, Bác mất rồi
Mơ về bến cũ, thế là thôi!
Nghe buồn gậm nhấm trong xương tủy
Khối hận khôn tan, muốn hỏi trời!

Ta lại chinh tề thừa với Bác
Hẹn xưa dầu lửa bởi đàn con
Một tờ Di chúc sen tỏa ngát
Bác sẽ vào đây, Bác vẫn còn!

Ta cũng ra đi từ dạo ấy
Hẹn ngày trở lại đất Thăng-Long
Cầu chưa nối nhịp người vẫn trầy
Tình triu nhớ thương nghĩa mặn nồng

Ta biết Thủ đô cười chia lửa
Hồng Hà tay với tận Sài-Côn
Áo nhường cơm xẻ cho qua bữa
Dọn một vườn xuân mượt nước non

Xin gọi Cột Cờ lòng Thủ Ngũ
Ngày Nay xin gọi đến Ngày Mai
Trong vòng cát bụi bao ấp ủ
Thanh bạch mà thơm những đoá lai.

Sẽ có một chiều ta trở lại
Lặng nhìn bãi cát uốn triền sông
Hát mừng Đất Mẹ mùa gặt mới
Nâng cốc mà sao lệ ướt tròng?

Sài Gòn kiêu hãnh được về sau
Sóng vỗ đôi bờ bọt trắng phau
Linh ý Người xưa căn dặn mãi
Cho tròn chữ hiếu dưới trăng sao.

Ta xếp hành trang giữa tiếng thu
Mưa còn lất phất gió vi vu
Quảng trường em gái đang hy vọng:
Chín quận đẹp tên đất Bắc Hồ!

Bến Cảng vẫn ngời chiếc Áo Nâu
Thời gian khắc họa nét ban đầu
Những người thợ trẻ in chân Bác
Nắm chặt bao nhiêu phép nhiệm mầu!

Quả đất giục ta lên phía trước
Thạch Sanh thời đại giết trần tình
Vòng cung trí dũng tài trăm bước
Thiên hạ dài lâu hưởng thái bình!

Dậy mà đi! Con tiếp theo cha
Rộn ràng xin nổi bản trường ca
Hai vai khăn gói tình nhân thế
Chàng Lục đến hồi đón Nguyệt Nga!

Đầu mùa mưa 1971.

HỒNG CHINH HIỀN

(Văn nghệ giải phóng)

H O A

Mi Đoan, đại biểu của phong trào
Dân tộc tự trị Tây-nguyên trong
đoàn đại biểu Mặt trận Dân tộc
Giải phóng miền Nam ra thăm
miền Bắc, sau khi đi xem vườn
hoa Thống Nhất về kể cho tôi
nghe lòng mi yêu hoa. Mi muốn
hoa Bác Hồ nở khắp đất nước
Tây-nguyên ở đâu cũng đẹp như
vườn hoa Thống Nhất.

Phải là mạ pết (1) đến thơm gạo nhà ta
Phải là mạ drah-jan (2) đến thơm bầu nước uống
Hoa trôi tim xanh sần rộng
Hoa pom-công trắng muốt tay thon
Hoa chi-ri chằng-rang vàng rực nóc nhà gun.

Hoa như cái miệng cười không thấy mặt
Cuộc đời xưa khó nhọc
Nếu không hoa buồn biết bao nhiêu
Ta khổ hung, may hoa lại đẹp nhiều
Đưa cái miệng, môi hồng chúm đỏ
Hôn hai bên má ta xạm đen, vàng vố.

Thấy vườn hoa Thống-Nhất đẹp rồi
Mai lại thấy thêm hoa đẹp nữa
Có loài hoa sớm nở, tối nở
Có loài hoa ngày ngủ, mặt buồn
Đem vội vàng vui mở ngát đài thơm.

Xin hạt từ hôm nay hoa thược được
Hoa mẫu đơn, hoa đỗ quyên, hoa hồng, hoa cúc
Về Tây-nguyên cho mỗi hạt một người
Ai cũng trồng cho buồn rẫy mình vui
Thành vườn hoa Tây-nguyên tuyệt đẹp
Người già nhìn đánh rơi mắt liét (3)
Trẻ em nhìn quên cả bữa ăn.

Con gái nhìn tự khắc muốn điếm trang
 Con trai nhìn tự làm ra đứng đắn.
 Hoa Bác Hồ cho bốn mùa tươi thắm
 Vàng, xanh, tím, đỏ, trắng, hồng,
 Ai muốn nhiều hoa đẹp nhất buồn
 Lo đánh nguy và lo đuổi Mỹ
 Hoa pu-pé cho ta bền chí
 Hoa rung-reng dạy ý mình khôn
 Hoa tơ-dáp rục đỏ chiến công
 Hoa vang-rum ghi lòng son sắt.

Đất nước mình hôm nay đánh giặc
 Yêu hoa ta cố ta trồng
 Khi thống nhất Bác Hồ về Tây-nguyên ta đón
 Trên trăm vòng tay có triệu cánh hoa ôm.

5-1969

1. Hoa mai.
2. Hoa có hương thơm nhất trong các loài hoa.
3. Một loại gài nhỏ, đen, rất đẹp.

THU BỒN

(Văn nghệ giải phóng)

GỬI LÒNG CON ĐẾN CÙNG CHA

Kính tặng hương hồn Bác

Có Người thợ dựng Thành-dồng
 Đã yên nghỉ tận sông Hồng mẹ ơi!
 Con đi dưới một vòm trời
 Đau thương nhưng vẫn sáng ngời lòng tin
 Đã ngừng đập một quả tim
 Đã ngừng đập một cánh chim đại bàng
 Niềm đau vô tận thời gian
 Nhớ thương nhưng chớ lệ tràn đầm mi.
 Hạnh trang Bác chẳng có gì
 Một đôi dép mỏng đã li chông gai

Cho con núi rộng sông dài
Cho con lưỡi kiếm đã mài nghìn năm
Cho con những ánh trăng rằm
Cho què hương thắm đượm trăm ân tình.
Bác là Bác Hồ Chí Minh
Qua lòng Bác thắm nghĩa tình bạn ta
Nhẹ nhàng nên Bác đi xa
Bác đi đi mãi vượt qua biên thùy
Tiếc rằng trước lúc chia ly
Con chưa được thấy dáng đi của Người,
Hắn trong đôi mắt sáng ngời
Còn nguyên vẹn một khoảng trời phương Nam.
Con qua Cẩm-lệ, sông Hàn
Ngũ-hành-sơn đứng mơ màng bóng Cha
Hỡi Người những đất cùng hoa
Tắm thân bao cuộc xông pha trường kỳ
Hàng cây Bác đã xanh rì
Bóng râm tỏa mát đường đi loài người
Bác gieo giống bốn phương trời
Một ngòi bút cũng sáng ngời lưỡi lê.

Bác nắm lòng trái ven đê
Quả tim Bác đã đi về miền Nam
Bác đi dưới rừng dừa lam
Bác đi dưới những vườn cam chín vàng
Cầu treo lắt lẻo Bác sang
Bác bước lẹ làng như thuở còn trai
Bác như ánh nắng ban mai
Chiều nơi bãi rộng trường dài con đi.
Những hòn núi đá gan lì
Sát vai đứng trụ dưới vì sao xanh
Những nòng súng thép long lanh
Gạt sương rẽ lá bằng nhanh đập dồn.
Bạn từ bãi biển Hi-rông
Bạn còn đến kịp để hôn Bác Hồ
Mà con trông đợi Bác vô
Ngắm phương Bắc, nhớ Thủ đô quận lòng
Con xin làm năm đất nong
Chắc đê giữ nước sông Hồng đang lên
Cho con làm một mũi tên
Xòe năm cánh nhọn giương trên Thành đồng

Việt-nam ơi ! Giống tiên rồng
Bốn ngàn năm lấy máu hồng làm hoa
Gởi lòng con đến cùng Cha
Chiến công đất nước kết hoa triệu vòng.

9-1969

NGUYỄN THANH VĂN

(Văn nghệ giải phóng)

KÍNH DÂNG LÊN BÁC

Sau ngày Quốc khánh Bác bỗng ra đi
Miền Nam hái hoa, hoa chưa đến Bác
Tìm ta ơi ! Có bao giờ đau thắt
Như sáng mai này ta tết vòng hoa
Không phải đón Bác về, mà tiễn Bác đi xa...
Bác nhắm mắt rồi, đài vang thống thiết
Mặc, giữa lòng ta, Bác chưa vĩnh biệt
Bác chỉ đi lâu, lâu lắm, không về...
« Hỡi đồng bào, tôi nói, có nghe... »
Bác vẫn sống, còn nói với ta, thân thiết

Hãy khóc đi em rồi lau nước mắt
Như Bác kính yêu những ngày nước mất
Dồn khổ đau lên đôi cánh chim bằng
Bay bốn phương trời tìm lẽ sống cho dân.
Bác chỉ khóc khi trở về hôn đất
Sáng mai này, ta khoác áo màu xanh nhất
Màu núi sông để tiễn Bác đi xa
Bởi ta hiểu những ngày nằm gai nếm mật
Vì màu này tóc Bác ta điểm bạc
Cũng vì màu này ta đổ máu xương ra.
Ôi miền Nam, trên hai mươi năm trời đánh giặc
Có đêm nào không nhìn ra phương Bắc
Có trái tim nào không ôm theo hình Bác
Mà trút căm hờn lên đầu súng, mũi chông
Mà trút yêu thương lên sông núi, ruộng đồng
Ôi miền Nam, một vòng hoa ta tết
Hoa chưa tròn vòng, và chưa đón Bác ta dâng
Cổng chào ta xây, gạch chưa lát hết
Nhưng đất Thành đồng đang rầm rập cuộc ra quân
Sẽ có triệu vòng hoa sau hàng triệu bước chân

Khi đất nước vẫn vương tình nghĩa Bác
Là đất nước ta hiểu mình trọn vẹn nhất
Súng chắc tay, con cháu Bác lên đường
Sáng tiễn Bác đi, chiều tất cả ra chiến trường.

4.9.1969

PHẠM VĂN KÝ

(Nhà văn — trong đoàn đại
biểu Việt kiều ở Pháp về
nước, dự lễ Quốc khánh lần
thứ 25).

BÁC HỒ

Bác nằm trong hòm kính

— Trong và sáng —

Bác có mặt ở khắp nơi

— Nam lẫn Bắc —

Bác ở giữa quân đội

— Nam lẫn nữ —

Bác là ngôi sao của lá cờ:

Vàng giữa đỏ

Nhờ Bác

Việt-nam đã sống lại với vinh dự

— Sau lần trước —

Nhờ Bác, Việt-nam đã thành niềm tin của thế giới

Á lẫn Âu

Ai đi gần hay ai đi xa

Ai ai cũng đặt chân mình vào dấu chân

Của Bác

Bước dài lẫn bước ngắn

Bước ngắn dùng ngày thường

Bước dài nhắm tương lai.

Bác ở trong ngọn đèn khuya

Nàng trên hàng triệu giấc ngủ

— Ước mơ lẫn hiện thực —

Bác cao vọi trên đỉnh núi

— Suối lẫn mưa —

Bác là trung tâm của vạn vật

— Đêm và ngày —

Bác vượt lên không gian
Bác đứng giữa thời gian:
Giây phút lẫn chân trời.

Hà-nội, 12-9-1970

TUẤN LAN

(Viết kiểu ở Pa-ri)

CĂN NHÀ NGÕ CÔNG POANH

« Thể kỷ xuân một cảnh »

19 tháng 5, ngày sinh nhật Bác

Lần đầu tiên, con đến ngõ hẻm Công-poanh

Viếng thăm căn nhà xưa, nơi Bác tạm dừng chân

Trên bước đường lữ thứ

Thuở Bác đi tìm phương cứu nước.

Ôi căn nhà mộc mạc, tầm thường

Như chiếc áo sờn vai

Như đôi dép cao su vạn dặm đường trường

Cả đời Bác, một hy sinh không bờ bến

Có lúc nào Bác nghĩ đến hạnh phúc riêng mình

Ai có ngờ đâu mái nhà cũ kỹ
Bức tường xám, con đường hẻm rợp bóng lá xanh
Là nhân chứng một giai đoạn trưởng thành
Của người anh hùng vĩ đại!
Đời sống tha hương khó khăn đầy rẫy
Bác đã san bằng mọi trở ngại chông gai

Gót không vương bụi phù hoa ảo ảnh
Và ý trí con người vượt lên trên hoàn cảnh
Từ ngõ hẻm, nơi con đường đứt quãng
Bác ra đi, đường Bác rộng thênh thang;
Con đường dài một phần tư thế kỷ
Dù chân Bác in dấu trên châu Âu, châu Phi, châu Mỹ
Vẫn hướng về nơi phía ấy: Việt-nam!

Đường Bác qua Liên-xô, khi Lê-nin khuất bóng
Qua Trung Hoa, nước bạn láng giềng
Tới biên thù nơi Bác hôn năm đất quê hương
Qua Pắc Bó, Tân Trào, thẳng hướng tới Ba Đình

«Đánh Nhật, đuổi Tây, cứu dân, dựng nước»
Và giờ đây đánh bại giặc Mỹ xâm lăng.

Bác đi vào thần thoại như Phù Đồng Thiên Vương
Đề lại cháu một tờ Di chúc
Chỉ nẻo cho Thế hệ Hồ Chí Minh
Theo gương Bác tiến trên đường lịch sử Quang
vinh.

THĂM TRƯỜNG
NGOẠI NGỮ HỒ CHÍ MINH

Đến thăm Học viện Hồ Chí Minh
Bạn tiếp Đoàn ta rất nhiệt tình
Cô giáo, học trò, niềm nở quá
Thân như con cháu một gia đình.

Bác đến nơi đây đã mấy lần
Để nhiều kỷ niệm với lòng dân
Từ nay Bác chẳng qua đây nữa...
Khắp chốn còn lưu dấu bước chân.

Qua hành lang, ngắm ảnh năm xưa
Bạn kể tâm tình chuyện Bác qua

Rồi chẳng biết ai tính mách nước
Bạn liền đề nghị Tú ngâm thơ...

Thấy bạn nghe thơ có vẻ say
Tú rằng: « Nếu học viện ta đây
Có thêm một lớp Việt-nam ngữ
Mới rõ trong còn lắm cái hay ».

Chào bạn ra về, ta hỏi lòng
Trường mang tên Bác đẹp vô cùng
Việt - Xô đã thăm tình đồng chí
Lại thăm thêm tình cố Bác chung.

1970

(Trích trong Ký sự thăm Liên-xô, 1970)

MỘT GIAN SÀN GỖ

Vẫn mơ như trẻ đó mà
Được người dẫn lối vào nhà Bác thăm
Đi trong gió sớm hàng cam,
Hay lòng chọn một đêm rằm dạ hương ?
Tay nâng cành lá bên đường,
Chân men từng bước để vương nắng chiều
Lắng nghe từng tiếng chim kêu,
Thoảng trong hương huệ, lần theo đến sà.

Chừ đào rã gió sang xuân,
Ba Đình mưa tạnh, trong ngần lệ đau.
Ô hay ! Sững giữa lối vào
Hỏi cành, hỏi lá chim nào thường reo ?

Sỏi nào in dấu dép yêu ?
Hoa nào phong kín hương chiều thân thương ?
Ngân ngơ đến cả con đường
Nhịp cầu nhỏ, những mắt-sương trên cành.
« Bụt mọc » đó, phải không anh ?
Đường đi sao mãi quanh quanh ven hồ
Gió chiều ngăn nước nhấp nhô,
Cánh bèo rẽ tới, tắm rỏ lại gần.
Miền Nam dứa ngả bên sân :
Hơi quen thoảng giấc, bóng thân rủ kè.
Đây cành vú sữa xum xuê,
Đàn con tuyến lửa đi về bên Cha.
Nọ hàng râm bụt trước nhà,
Uốn thành cổng lá như là xóm quê.
Còn kia xanh rủ mảnh tre,
Bốn phương đón gió, chái hè thênh thang...

Rón chân từng bước lên sà
Động chuông, chuông lại reo ngân báo Người.

Đừng! Đừng réo nữa chuông ơi!
Thơ xuân đang đọc: đề Người yên, nghe!
Đàn chim nghiêng cánh tận hè
Hoa nhài tỏa chút hương quê giữa trời.
Dáng ngời đó, hoa còn soi
Tiếng Người vừa nói, sách Người giữ nguyên.
Còn kia, điều lệ xã viên,
Bút chì xanh đỏ gác bên thư từ.
Vạch lên đường tiến ngọn cờ,
Bút tô sông núi cơ đồ, bút đây!
Mà đây chiếu cời giường mây
Quạt nan gậy trúc như ngày gió sương.
Xếp trên chiếc ghế bên giường:
Áo nâu tất vải ngày thường Bác thay.
Sắp đi Vật-lại trồng cây,
Hay trốn khách viếng chùa Thầy đó chẳng?
Trên bàn còn đó mảnh gương
Tuyết sương râu tóc Bác thường vẫn soi.
Dấu mình trong tiếng đưa thoi
Là nên một tấm lụa đời mười xinh

Bao nhiêu lý, bấy nhiêu tình
Mà mai sớm trở một cảnh bên sông.
Nhớ khi nước mắt cháy lòng
Thuyền neo trăm bến bênh bồng tuổi xuân.
Đã bằng chẳng quản xa gần
Nỗi đau ấy bầm cung đàn nào đây?
Nhớ khi trống trải đất trời,
Tay nhen tay đây mà nuôi lửa hồng!
Nhớ khi hỗn sóng cuồng đông,
Vững vàng đường lái, thông dong mái chèo.
Nhớ khi cùm kẹp căng treo,
Vẫn là trắng tối nhạc chiều như không!
Bây giờ giữa cõi xanh trong,
Một gian sàn gỗ ung dung soi mình!

Ra đi gửi cả tâm tình,
Mành buông, đèn vẫn năm canh chong hoai...
Muôn vàn dặn lại một hai:
Núi sông là vậy, biển trời sao đây?

Dẫn nơi Tình trọng, Nghĩa đầy,
Lo từ bát nước bóng cây bên đường.
Cành cành trĩu nặng yêu thương,
Lối đi sau sáng như gương mỗi ngày.
Bác đi, đi giữa cuộc đời,
Dang tay bắt nhịp người người cùng ca.
Là ánh sáng cũng là hoa,
Vừa là biển cả vừa là thuyền nan.
Sách đời Bảy Chín trang xuân,
Ngàn thu ngấm bóng, xa gần... khơi trong.

CÁCH MẠNG, CHƯƠNG ĐẦU

I

Hỡi ai đi lên phía trước chớ quên sau lưng mình
cái hang Pắc Bó

Đi tận cùng năm tháng không quên...

Đi khuất lấp vẫn còn nhớ mãi

Đi muôn xa còn quay lại ngoái nhìn.

Qua Điện Biên, Ấp Bắc đừng quên

Vượt sông Hồng, sông Cửu không quên

Đong mùa vàng năm tấn nào quên

Gặt vạn ngày thắng Mỹ không quên...

Cả nước mất, hang này là độc lập

Thay non sông đón Bác buổi ban đầu

Rừng hiền hậu suối khe chất phác
Lịch sử lấy nơi này làm đất chôn rau

Dù muôn trùng còn cách mũi Cà Mau
Một tấc đất đã là Tổ Quốc
Nay có trong tay trời Nam bẻ Bắc
Dám đâu quên hang nhỏ thuở ban đầu.

II

Mùa biếc-cà mùa biếc-cà ơi
Trắng hoa núi khắp sườn cao biên giới
Thơm lá thơm hoa thơm rừng thơm suối...
Thơm ngát hồn ta. Xuân lắng đợi Người.

Biên giới vô hình thay, biên giới hữu hình...
Có phải xưa nay gió qua đây gió đều lộng thổi
Đầu lau lao xao, bông ngả đón mình
Mây quá trắng trên trời chừng muốn nói

Bác từng vượt qua bao quốc gia sông núi bao lần
Sá gì một sắc kim anh chỗ biên thù kia, chân
dừng sống lại
Trời bẻ ba mươi năm nay một chút tàn ngần
Cái đích suốt đời nay mới tới.

Tổ Quốc rồi đây. Tổ Quốc thân yêu
Mà nhân loại không làm khuây khỏa nỗi
Tổ Quốc đau thương. Tổ Quốc khổ nghèo
Mỗi viên đá chỗ biên thù đều rắn lại

Gió rừng cao thổi chồm râu phơ phất của Người
Thanh niên nam nào nay Bác tóc râu rồi
Nhưng đã sáng trăm lần đôi mắt sáng
Cả thế giới thu vào trong như ngọc một đời

Bác lặng âm thầm. Vàng trán trầm ngâm
Cả sông núi đất trời cùng một phút hồi tâm
Phút sâu thẳm trong ly ty huyết quản
Nghe thủy triều nín lại thủy triều dâng

Rừng thẳm. Non xa. Bể rộng. Sông dài...
(Một chút làng Sen đau ở cuối trời)
Giai cấp. Giống nòi. Nghìn xưa. Hiện tại
Một phút định hình. Một phút hoài thai

Phút kính cần hai tay nâng lấy đất
Ba mươi năm đất ấy ở trong hồn
Nay xương thịt nay bình hài trước mặt
Bác lặng nhìn và cúi ghé môi hôn...

Ai đi lên phía trước
Chớ quên sau lưng mình
Cái cửa hồng bình minh
Chốn hang sâu mở nước.

Nay núi sông hiền hách, nhìn đây
Cầm trang thơ rộng khổ, nhìn đây

Lên đài cao nhân loại, nhìn đây
Say vua Hùng chim Lạc, nhìn đây

Dân tộc rét chưa che Người đủ ấm
Hang đá này Bác đắp chiếc chăn sui
Khớp xương buốt vì hơi rêu lạnh thắm
Gió rừng dừng thổi nữa gió rừng ơi...

« Cuộc đời cách mạng thật là sang »
Bắt con ốc khe, chắt nồn chuỗi ngàn
Đây bát cơm ngô qua ngày bệnh yếu
Bác chia cùng dân tộc giữa lăm than.

Lạnh cánh chim đêm nó gọi thù thi
Bác ngủ đi nào không Bác mệt
Thức đến sáng trời chưa hết việc
Kìa gà rừng đã gáy te te.

Những đêm ấy Bác thức cùng ngọn lửa
Thảo từng trang sử lớn cho đời

Tượng Mác trầm ngâm trong hình thạch nhũ
Rồi từng dòng từng chữ qua vai.

Sử Đảng thân yêu, sử cả loài người
Sử Tổ Quốc trong hồn thơ lục bát
Bia Tự Đức, đá một thời mất nước
Lột đường in dòng sử ngày mai

IV

Ngày mai, ngày mai...
Ở dưới kia đời đâu có ngày mai...
Sông Thương đau dòng nước chia hai
Ngõ dòng đục lẫn dòng trong muôn thuở
Đời chảy xuôi trong quận thất của đời.

Đã mỏi rồi chăng? Những dáng Trường Sơn
Núi chon von thì trời lại chon von
Cao chi bấy những trời cao vô vọng
Thổi gió hư vô trên đỉnh của hồn...

Đất nước thừa người làm thơ mà thiếu người làm
sử

Không câu thơ viếng mộ các anh hùng...

Kẻ gọi dò chỉ còn có gió

Nào ai lại qua trên Hàm Tử, Chương Dương...

Những trang sách nước nhà đã do tay giặc viết
Trống đồng ơi, người có ích chi?

Thừa bốn nghìn năm mà thiếu một ngày độc lập
Thì trống đồng đào được lại chôn đi...

Giặc Pháp chưa qua thì đã giặc Nhật
Triều vua để những triều vua kế tục
Đêm hồng hoang đêm trung cổ tự say mình
Vẫn thiết triều lên án những binh minh

Tự vạn tuế tung hô đến giờ phút chót
Giết những vàng dương giết những tiếng gà
Đĩa hát cũ rỉ rên lời mất nước
Không biết trên núi rừng sắp dậy Tiến Quân Ca

Trên non cao đã sáng ngời đôi mắt Bác
Không phải mắt Người khi ngắm một vầng trăng
hay đọc một câu thơ.

Không phải hồ thu hay là gương ngọc
Để khóc cười những số phận riêng ta...

Mà Mắt Lịch sử. Gương giữa trời bão táp
Mắt từng ngắm trăm dân tộc quốc gia đi những
thế cờ

Những thế non sông. Nay định đoạt
Bước đường trường cách mạng sẽ xong pha...

Mắt thấy rụng các đế quốc sổ sừng, các triều vua
vạn đại

Nhân dân xô trong sức cuộn băng hà...
Thấy Hồng Lĩnh Trường Sơn vươn vai Phù
Đổng lại

Dòng Thương bi ca rồi sẽ hùng ca

Có phải bằng mắt đâu, Bác nhìn với trái tim mình
Vô hạn thương yêu, vô hạn cảm tình
Trái tim ấy nghìn năm còn đập mãi
Đâu đời cần nhân ái lại hồi sinh

Vạn xác máy bay thù hôm nay Người cũng nhìn
thấy trước

Mắt mở ra không khép lại bao giờ...

Dấu ta bay đến thiên thể nào chói mắt

Thì cũng trong ánh sáng đường bay của chính
Bác Hồ cho.

Hỡi nhũ đá hang sâu rơi thánh thót

Từng thấy Bác ung dung bèn tượng Mác cười

Động thời gian đá dẹt nhũ cho đời

Nhưng cách mạng không thể nhỏ từng giọt một

Hãy bùng lên thôi! Hãy cháy lên thôi

Cả Trung Ương đoàn tụ bên Người

Lịch sử gọi và Đảng ta đã đáp
Đảng gọi kêu và dân tộc trả lời

Chữ Việt Minh đầu tiên, câu Cứu Quốc đầu tiên
Thơm như vị hương hồi ta nhớ mãi...
Ta có quên ư? Thì rừng nhắc lại
Ai quên được nguồn khi uống suối Lê-nin...

Khu căn cứ đầu tiên, vùng xuất kích đầu tiên
Cái trứng non sông, bọc hồng đất nước
Cây buoi giêng hai, lịch ngày thứ nhất
Đi ngàn đời ngàn thuở vẫn không quên.

Quả trám núi bạt để rừng nuôi cán bộ...
Hang đá vôi làm chỗ in truyền đơn
Lốc cốc đàn trâu canh ta tiếng mõ
Lòng nhớ đời và thơ cũng ghi ơn

Biết ơn bộ áo Tây Nùng màu chàm xanh là sắc áo
đầu tiên của Bác

Chiếc hài sảo Người đi, tay nải Người cầm
Xước chân Người đá tai mèo nhọn hoắt
Có nắm lá rừng hái từ tay dân..

Ồ rơm nghèo để ra ta. Giường đá lạnh để ra ta
Cái tã rách nát bươm, cái chùm rau dính máu
Những mặt xanh vàng mẹ phải rửa ra
Những quần thất từng cơn không thể giấu

Cháo bẹ rau măng. Vây lưng. Bữa quét.
Cái nở sinh là một vết thương hồng
Khi cưu mang giọt máu trong lòng
Để cái sống đau gần như cái chết

Để ra ba-lê giao hưởng ngày nay là súng kíp
hỏa mai buổi ấy
Tờ truyền đơn in thạch năm xưa để ra
pháo binh cơ giới bây giờ
Cái thai nhỏ càng đi xa càng giống bấy
Như từ ngày trứng nước mẹ từng mơ...

VII

Nay ta hồi sinh cho cây chò đại thụ nghìn năm
Nay voi xưa về uống lại Bạch Đằng
Nay xẻ vạn ngọn núi che trời làm bước tiến
Chỗ ngất trời là chỗ sẽ hành quân...

Nay mùa sạ xòe hoa với những gót hồng
Mùa vui sao năm lúa chín thơm đồng
Hạt lúa mới gọi người đi tuyển lửa
Có câu chèo điệu hát nằm trong...

Nay thế giới bình tâm lắng phương đây một tiếng
đàn bầu

Biết trời Việt Nam chung thủy một màu
Hồn ta đây, bốn nghìn năm thế đấy
Rót vào lòng, càng lắng lại càng sâu...

Nay, Nay, Nay... Hãy ngoảnh mặt về non cao
Pắc Bó...

Nghe Lê-nin giọng suối đang cười

Lắng tiếng suối Bắc lại ngồi viết sử
Chương mới: Ngày mai. Giòng mới: Ngày mai

(trích trong trường ca
chào mừng Cách mạng tháng Tám)

* Đêm ở hang buốt quá phải đốt lửa sưởi suốt đêm.
Nhưng lúc ấy Bác hay kể lịch sử loài người từ trước tới
nay (BÁC HỒ, hồi ký—Nhà xuất bản Văn học, trang 187).

... Ở chiến khu, Bác lại làm một quyển địa dư các
tỉnh và một quyển sử Việt Nam bằng thơ lục bát. Quyển
sử chép từ đời Hồng Bàng cho đến thời Pháp thuộc...
(sách trên, trang 157)... Hai cái bia đá, trên có khắc chữ
nhỏ và ghi «Tự Đức nguyên niên». Mấy Bác cháu thay
phiên nhau mài, ba bốn ngày cái bia mới thành đá in
(sách trên, trang 163).

EM GẶP BÁC HỒ

Có ai se sẽ ngồi xuống đầu giường
Đưa bàn tay mát như kem sữa
Xoa lên trán em đang dịu lửa
Vuốt lên mắt em đang bớt mờ
A! Bác Hồ!
Bác Hồ ta đó
Bác mặc tấm áo ka ki
Trán Bác có ngôi sao
Thảo nào
Bác đi đêm không lạc.
— Bác ơi! Bác!
Bác cười rung rung chòm râu
Mắt Bác sao mà sáng thế

Tóc Bác thơm lừng gió bè
Thơm nắc nùng đường xa.
Bác cho em nhiều quà
Và khen em dạo này béo khỏe
Hơn ngày xưa nhiều
Cúc áo em bị đứt từ chiều
Đêm phanh ra hở ngực
Bác đắp vào cho em
Rồi Bác ra rất êm
Bác đi!
Bác đi rồi
Em hồng ửng lên khóc
Tình dậy thấy ướt, đầm mái tóc
Nhìn xem Bác có đau đây
Chỉ thấy ngoài trời đèn sáng mưa bay.
Người người lặng im đi viếng Bác
Đùng rồi!
Bệnh viện em vừa truy điệu Bác chiều nay
Nhưng Bác yên nghỉ ban ngày
Chứ ban đêm là Bác rời linh cửu

Bác chào chú dừng gác
Rồi đi vòng quanh khắp trên thế giới
Đề chăm sóc trẻ con
Nhất là bạn nào phải nằm trong bệnh viện.

9-9-1969

HÀNG PHƯƠNG

VỀ QUÊ BÁC.

Chiều vàng rắng ửng như son
Đường về quê Bác núi non giăng thành
Dòng sông bọc cánh đồng xanh
Chiếc xe chạy giữa bức tranh tuyệt vời.

Đường làng đón khách muôn nơi
Về thăm quê Bác vọng lời ca dao
Quê Người, quê của đồng bào
Cam vàng thêm ngọt, bưởi đào thêm thơm.

Chân Người in dất quê hương
Dất còn giữ mãi tình thương của Người
Làng Sen mưa nắng vẫn tươi
Cây xanh, ngói đỏ, nhớ Người nghìn năm...

Làng Sen, ngày giỗ đầu Bác

HOA MỘC

Hoa mộc, loài hoa mộc mạc sao
Li ti cánh nhỏ nép bên nhau
Sắc vàng mơ, ăm lén màu nắng
Chưa thấy hoa, hương đã ngọt ngào

Thoáng gặp hoa lại nhớ Bác Hồ
Trăm ngàn vạn việc vẫn lo hoa
Nhớ lời Bác dặn mùa xuân ấy
Trồng thật nhiều hoa dân tộc ta.

Con hiền rồi hoa dân tộc ta
Trượng trưng hồn nước tự xa xưa
Nết ưa tao nhã, tình tình khiết
Quấn quýt nơi gần thắm nẻo xa.

Đứng trước trăm hoa phới sắc bày
Ngắm sâu lời Bác, chọn hoa này
Hoa còn nhắc mãi tâm hồn Bác
Thanh khiết hương đời mãi mãi say.

GIẾNG NƯỚC BÁC HỒ

Làng con nghèo, ở ngoại ô
Một chiều vui được Bác Hồ đến thăm
Bác xem chỗ ở chỗ ăn
Đến bên giếng đất, băn khoăn Bác buồn:
— Làng ta rồi phải sạch hơn
Giữ cho đôi mắt như gương trong ngần.

Bác về, gửi gạch tặng dân
Giếng đầu của Bác ở sân đình làng
Tròn xoe dưới một tán bàng
Mỗi gàu nước — một đầy tràn thương yêu
Lòng Cha chia khắp xóm nghèo
Ai đo mạch nước trong veo giếng này

Cả làng đau mắt xưa nay
Bác về — như có bàn tay thần kỳ
Tình thương lòng Bác chở che
Giếng khơi trong vắt bốn bề mọc lên
Bác cho con gái mắt huyền
Cụ già mắt sáng, trẻ em mắt tròn.

Tin đau sét đánh lòng con
Bác không còn?

Bác không còn!

Bác ơi!

Cả làng không hen không mòi
Bước chân tụ lại một nơi — giếng đình
Cúi đầu, tay nắm vòng quanh
Đỏ hoe bờ giếng ân tình, Bác ơi!
Giếng đầy còn có khi vơi
Lòng con nhớ Bác không nguôi bao giờ.

9-1969

NGUỒN XUA

Nơi bắt đầu tuôn chảy những dòng sông
Là con suối trong ngàn in bóng Bác
Suối Lê-nin ôm núi cao Các Mác
Róc ra róc rách khúc nhạc lưng đèo

Khúc nhạc âm vang vô ngựa tiếng chim reo
Bác lay thức rừng sâu Việt Bắc
Trong đêm khuya hang sâu gió bắc
Sưởi manh giường đá lạnh Bác gieo thơ

Con suối chảy theo những buồn vui của Bác
Vẫn còn đây bao điều suy nghĩ âu lo
Vẫn sáng vằng trăng và ánh đèn lịch sử
Soi con đường ta đi mở nước giương cờ

Người đi tìm Lê-nin nay ở suối Lê-nin
Giày vải, áo chàm, nhà hang, cơm độn
Đốm lửa nhỏ cháy thành rừng lửa lớn
Đầy lùi xa kiếp khổ đêm đen

Con suối Lê-nin — con suối Việt Nam
Chảy qua mọi tâm hồn khát bỏng
Suối không còn, Bác Hồ ta vẫn sống
Tươi non sông này mãi những mầm xanh

Con suối nhỏ giữa rừng sâu lặng lẽ
Tuôn như dòng sữa ngọt Mẹ nuôi ta
Nay có biển có chân trời mới mẻ
Ta lại càng nhớ lại nguồn xa.

4-1971

ĐI LÀM CÁCH MẠNG

Đi làm cách mạng hai tay trắng
Mẫu bánh mì đen chiếc áo sờn
Về làm chủ tịch, chòm râu bạc
Vẫn áo ka ki dép lốp mòn

19-5

BÀI TOÁN LỚN

Ai hỏi, ai no? Câu hỏi đó
Đã làm tóc Bác điểm thêm sương,
Cho mỗi bữa cơm thêm một bát
Nhăn nhiều nếp trán của Trung - Ương.

1963

TRĂM NĂM NHỚ MỘT CHUYẾN ĐÒ

Có một tối giữa rừng Việt-bắc
Men tìm dò bến Cát sang ngang
Núi xa viền ánh trăng vàng
Có đôi mắt sáng điểm màn trời nhung.

Ra phía lái ung dung đặt bước
Tưởng cụ già miền ngược sang sông
Dao rừng cài gọn bên hông
Gậy song cặp nách túi vòng qua vai

Gần cặp bến, nước lay sóng dựng
Đò chòng chành tôi đứng nghiêng nghiêng

Cu già rất mực dịu hiền
Đưa tay tôi vịn, tôi vịn vững dần

Khi biết Bác, Bác lần đi khuất
Phía mé rừng phẳng phất mây bay
Tần ngần nhìn vọng hàng cây
Ấm ran da thịt hơi tay của Người

Chuyện cũ đã hai mươi năm trước
Còn dạt dào sóng nước sông Lô
Trăm năm nhớ một chuyến đò
Chênh vênh lại được Bác Hồ cầm tay.

RỪNG NGƯỜI, GIÓ LÊN!

Khi măng non thế hệ Hồ Chí Minh

nhú ngọn dưới tre già

Khởi nghĩa Mùa Thu khoác vòm tươi lên cây mới;

Khi núi rừng biên giới sơ xưa

mở trái tim mình rạch dòng phun khe suối

Nguồn nước hò reo về sông Hồng tụ hội

Xuống đồng bằng nuôi lúa ngày phù sa...

Bác chúng ta trồng người từ những ngày Cách

mạng khai canh

Vườn thừa thớt ngày nao hóa rừng mông mênh

38 triệu anh hùng dũng sĩ

Hạt giống quý từ tim Bác tung gieo
mọc nhân lên những vườn ươm sức trẻ.
Bác vùi cả những rừng xưa và rừng nay bay về
tạo gió
Nổi thành cơn bão táp hôm nay!

Sau 79 mùa xuân cặm cụi trồng người
và chăm chỉ trồng cây
Trong sáng nằm trong thủy tinh —
Bác nhìn lên cao rừng người rừng cây xây tuổi biếc
Đời ta đẹp như sử thi pha màu truyền thuyết
Được ngọn gió thần Phú Đồng
thổi bùng thêm đôi cánh tung bay
Bàn tay Bác Hồ đưa nôi từ những thuở thơ ngây
Đến thời tá lờn lên đứng thẳng trước ban ngày!

Ngày mai —
Trên những con đường dẫn đến Thủ đô
nơi Bác nghỉ

Những đoàn gái trai dài như Cửu-long, Trường-
sơn qua hăng bao thế kỷ
Tiếp tiếp nối dòng
về chiêm ngưỡng trước lăng Người
Lại ra đi tung những cánh chim bằng
mang sức gió Hồ Chí Minh!

*Hà-nội, kỷ niệm 80 năm ngày sinh Bác
và chào mừng 25 năm ngày thành lập Nước
Việt-nam dân chủ cộng hòa.*

NHỚ BÁC – CHIỀU THU

Nắng chiều như gọi xôn xao
Mây chiều lưng núi cao cao rặng ngời
Nước non non nước bồi hồi
Nghe thân yêu vọng tiếng Người dẫu đây
Mây hồng chim vút cánh bay
Sông xa một dải dằng dầy nhớ thương
Mênh mông tỏa ấm trên đường
Nghìn năm còn một tấm lòng không yên.

1969

CÂY ĐA BẮT BẠT

Trên đường lên Bát Bạt
Bác Hồ ngồi nghỉ chân
Bên gốc đa cổ thụ
Tỏa bóng xanh một vùng
Bác khen cây đa đẹp
Che rợp một góc trời
Giá có thêm dây ghế
Cho đồng bào nghỉ ngơi

Tiếng Bác cười hồn hậu
Chòm râu bạc rung rung

Đỉnh Ba Vì nắng lóa
Núi cao cao mấy tầng

Từ đây người qua lại
Trên ghế ngồi thanh thơi
Dưới vòm đa mát rượi
Tưởng như Bác vẫn ngồi

Ôi cây đa Bất Bạt
Mang tình thương của Bác
Giữa nắng hạ đường xa
Mênh mông trùm bóng mát.

BẢO ĐỊNH GIANG

HÁT NỮA ĐI EM!

Mến tặng

Đoàn ca múa nhân dân
Giải phóng miền Nam

Trời trong không bóng mây
Sáng nay
Em hát
Thôn thù đang đồ nát
Tiếng hát em hay...
Thưa sao chiếc khăn rằn quang cổ
Thưa sao chiếc áo bà ba đen
Hình ảnh quê ta đó
Làm sao quên được. Em!
Hát lên
Hát nữa!
Thong lan và em đó
Thưa nở giữa ban ngày
Thưa nghe trong bão lửa
Thưa trong rừng dịu dịu bay.

Tiếng hát của em :
Gươm khua và súng nổ
Mũi đạn và lẫn tên
Bắn nát màn đêm
Quân thù không chỗ nấp.

Tiếng hát của em :
Ruộng đồng tươi mát
Hương sen ngào ngạt
Ngọt sắn, bùi khoai
Dòng kênh tit tấp vườn dài
Dừa xanh nghiêng bóng, quả sai nặng buồng.
Đêm đêm cắt cụp... giả bằng
Bình minh cu gáy, chiều vàng vịt kêu.
Quê nhà biết mấy thân yêu
Em ơi, hát nữa,
hát nhiều, anh nghe !

Tiếng hát của em :
Bài ca đạo nghĩa
Bài ca chân lý
Ngạo nghệ
Anh hùng

Tù ngục
Xiềng gông
Lời thề giữ trọn
Non mòn bề cạn
Son sắt một lòng.

Tiếng hát của em :
Bài ca dâng Bác
Lời ngàn thu non nước còn ghi
Dặn dò nhớ buổi ra đi
Quyết tâm đánh Mỹ, quyết xây cuộc đời.
Xin thề trước Bác
Bác ơi
Mây mù quét sạch cho vui lòng Người.
Miền Nam nhớ Bác không nguôi
Một lời ân hận (1) muôn đời xót đau !
Miền Nam vẫn thấy Bác vào
Càng cao nghĩa nước, càng sâu tình Người !

Tiếng hát của em :
Làm theo lời Bác
Tình thiêng liêng Nam — Bắc một nhà.
Đàn con từ độ vắng Cha

Thương yêu đùm bọc ruột rà nào hơn.
Một thước vải, một bát cơm
Rách nhường nhau mặc, đói nhường nhau ăn.
Cuộc đời chưa hết khó khăn
Chung vai gánh vác, há phần riêng ai.
Núi sông đẹp mặt hôm nay
Bốn nghìn năm chẳng một ngày rời nhau!
Đường dài đi tới mai sau
Lời thơ của Bác, một câu nhớ đời:
« ... Còn non, còn nước, còn người... »

Tiếng hát của em:
Bài ca đoàn kết
Năm chục triệu người: Lào — Việt — Khơ-me
Ve kêu ngày hạ cùng nghe
Đường ba biên giới, đi, về thấy nhau.
Cửu-long sóng vỗ lao xao
Uống chung dòng nước, ngọn trào về xuôi.
Thù chung không dễ đội trời
Đánh tan giặc Mỹ còn người, còn ta.
Trăm năm cuộc sống chan hòa
Máu xương đổ xuống: ngàn hoa rực hồng!

Hát nữa đi em
Hỡi người em gái nhỏ!
Đẹp sao chiếc khăn rằn quàng cổ
Đẹp sao chiếc áo bà ba đen
Hát lên em
Hãy hát to
Cho thế giới năm châu nghe rõ.
Phong lan và em đó
Hoa nở giữa ban ngày
Anh nghe trong bão lửa
Hương rừng dịu dịu bay...

1. Lời trong bức điện chia buồn của Ủy ban Trung Ương Mặt trận Dân tộc Giải Phóng miền Nam Việt Nam, ngày Bác từ trần.

NHỚ BÁC

Bác ơi! Bác mất rồi sao?
Tin đâu dữ dội, lòng đau quặn lòng!
Chúng con đang soạn lễ mừng
Tám mươi tuổi thọ tưng bừng nước non
Nghĩ rằng Bác sẽ vô Nam
Bác khuyên đồng chí, Bác thăm đồng bào
Bác ra một chuyến năm châu
Cám ơn tình nghĩa bạn bầu bốn phương
Ở đâu còn có đau thương
Đau thương sẽ dịu, yêu thương sẽ tràn;
Hỡi ơi thương tiếc muôn vàn
Tin về: Bác mất! Bàng hoàng ngẩn ngơ...

Xa rồi mà vẫn chưa xa
Năm mươi bảy tuổi Bác qua Quảng-bình

Thấy truông, thấy cát, thấy ghềnh,
Hiều ra đất xấu, dân lành, Bác thương.
(Những ngày trôi nổi trùng dương
Hải nhiều đêm, tiếng quê hương giục Người?)
Đến khi Nước dựng lên rồi
Quảng-bình Bác lại chân dõng về thăm
Đồng-thành tối ấy nhìn trăng
Bác nghe con sóng rì rầm những chi?
Phải chăng hội mới đến kỳ
Bác vui nhà ngói xanh rì bóng cây

Ôi! Công đức Bác cao đây
Cho con nhắc lại những ngày yêu thân
Rõ ràng Bác vẫn về thăm,
Bác không đi nữa, Bác nằm trong tim.
Tiếng Người gọi ngẩng đầu lên
Bác như con sóng làm nên thủy triều
Con xin làm một con tàu
Nguyện theo ráng đỏ địa cầu Bác đi.

9-1969

PHẠM HỒ

CÓ MỘT QUẢ TIM KHI NGỪNG ĐẬP

Có một quả tim khi ngừng đập
Cả trái đất đều long lạnh nước mắt
Có thể nghìn năm sau sỏi lệ sẽ dần khô
Nhưng càng xanh tươi là công đức Bác Hồ

Có một quả tim khi ngừng đập
Những ngọn núi từ triệu năm cho mình bền
vững nhất

Bỗng thấy mình không thể sống lâu hơn
Bảy mươi chín mùa xuân Người chiến đấu, yêu
thương

Có một quả tim khi ngừng đập
Vẫn không ngừng làm kẻ thù khủng khiếp

Cả cuộc đời Người, áo vải vĩ nhân
Một thiên tài gây dựng vạn tài năng...

Có một quả tim khi ngừng đập
Đã để lại cho cháu con gia tài lớn nhất :
Một con đường đi, một cách sống trên đời
Biết yêu ta vì trước hết biết yêu người

Có một quả tim khi ngừng đập
Như một bản anh hùng ca khi chấm dứt
Vụt mở trong ta một thế giới lớn vô cùng
Lấp lánh núi sông, trí tuệ, tâm hồn...

9-10-1969

HOÀNG TỔ NGUYỄN

CON VẪN NGHE
TIẾNG BÁC, BÁC HỒ ƠI!

Thấy nước lũ sông Hồng đã rút
Cơn bão gần đổi hướng trong đêm
Mạ tái giá lại xanh đồng hợp tác
Con mừng thầm chắc Bác đã ngủ yên...

Con đâu hay sáng tháng Chín mùng Ba
Mỗi tia nắng tuôn một dòng nước mắt
Hoa Quốc khánh bạn mừng còn thắm sắc
Đang nhòa trên bao mắt ám màu mưa!

Con đâu hay đã tắt mấy đêm rồi
Vầng ánh sáng trên bàn lãnh tụ
Trong xa cách miền Nam nhìn vẫn rõ
Ngọn đèn khuya hướng vận mệnh bao người!

Con đâu hay Bác viết sẵn từ lâu
Những dòng chữ lạc quan mà đau xé
Để trao lại địa bàn và vũ khí
Cho hôm nay và cho cả mai sau!

Mưa chiều ời, khóc Người xin cứ khóc
Đừng làm ướt cờ, ướt tóc các em
Cờ đình dải tang, các em vắng Bác
Nỗi đau này càng lắng, lại đau thêm!

Những dòng sông đã gặp những dòng sông
Đau thương lớn ập về cơn thác lũ
Chân bước khế e làm đau đại lộ
Tiếng khóc nén trong những tiếng nấc thầm

Chúng con đi viếng Bác, Bác Hồ ời!
Trái tim lớn đã đời đời yên nghỉ
Mà vầng trán còn nếp hằn lo nghĩ
Và tuyết sương còn đọng lớp da môi

Vẫn bộ ka ki thường ngày Bác mặc
Đôi tất sòn, đôi dép lốp ô tô
Vẫn Bác Hồ thuở Tuyên ngôn Độc lập
Nước đổi khác nhiều mà Bác vẫn như xưa

Thuở chết đôi hai triệu người, Bác về, dân ta có
Nước
Tổ quốc ơi, công đức Bác vô ngần.
Được vào miền Nam là điều Bác ao ước nhất
Đền đáp ơn dày: chỉ có tấm lòng dân!

Không, không, không! Chẳng bao giờ mất Bác
Giữa khối pha lê trong suốt
Tợ cuộc đời mình, Bác tiếp tục nghĩ suy
Như hơn nửa thế kỷ rồi Bác dắt chúng con đi...

Những khoảng cách bớt dần trống rỗng
Như đất cỗi có cây Bác trồng tỏa bóng
Cột giăng hàng qua bao miệng vực sâu
Điện nối nguồn, dây cao thế đan nhau

Bác ơi! Đời Bác muốn chẳng ai phải khóc
Nên Bác bao lần đã khóc miền Nam
Nước mắt Bác luyện quê con thành ngọc
Cả loài người nhận ngọc, gọi: Lương tâm!

Trí tuệ Bác kết quả vàng rực chín
Chim bay mang hạt đến mọi chân trời
Bác kính yêu lại hồi sinh nguyên vẹn
Mùa tiếp mùa, nhân loại trẩy niềm vui.

9-1969

CỬA VIỆT ĐỀ TANG BÁC

Cửa Việt nhòa trong mưa
Trời với người đang khóc
Trong hầm thấp đục dầu
Anh em đang tức tức
Ảnh Bác trên bàn thờ
Khói hương đang nghi ngút
Trầm giọng anh bí thư
nói sau lời Di chúc:
Đồng chí ta thương Bác
phải khóc bằng chiến công

Biển động sóng dưng dưng
như lòng người thồn thức

Mưa bắc vút như tên
mũ tai bèo sũng nước
Mang cả lễ tang theo
du kích đang dồn bước
B. 41 trên vai
Băng tang đeo trước ngực
Băng hết mọi rào gai
xéo mọi tên phục kích
Có Bác ở trong lòng
chúng con đi giết giặc.

Thưa Bác, chúng đây kia
xác tằm phơi cuối bãi
xác tàu chìm giữa sông
còn ló lên tí lái
Và hôm nay, hôm nay
Bác ngồi trong hương khói
Di chúc Bác dặn dò
Chúng con thề xốc tới.

Giặc đang đến kia rồi
Chiếc tàu no trọng tải
Nó ghé bến buông neo
nó từ từ đỗ lại
Hộ tống một tàu tuần
cứ vòng quanh chạy mãi
Mục tiêu chính đang nằm
im lìm trong kinh ngấm
Trên ngực chiếc băng tang
liếc nhìn lên cơ bầm
Một tiếng nổ ầm vang
mặt sông dường nứt rạn
Cả trọng tải lẫn tàu
bị đắm ngay tại trận.

Đề tang Bác hôm nay
cả hai tàu giặc đắm
Ở nhà trong khói hương
chắc Bác vui lòng lắm
có Bác kẻ thù nào
chúng con cũng đánh thẳng.

Hè 1971

BÙI HẠNH CẦN

LỜI RU

Bác trồng cây Đỏ con ơi
Cho con cách mạng hoa đời hương đưa
Bác trao quả ngọt thi đua
Vui sao huy hiệu Bác Hồ con mang
Hôm nay việc tốt con làm
Ngày mai người tốt nhân nhân muôn
Rừng hồng nở suốt nước non
Một mùa sen đẹp tô son tên Người.

TIẾNG MÁY BỒI HỒI

(Trích bút ký thơ Lên hang đá) *

...Guồng máy trung tâm sơn màu mây nhẹ
Ngoan như bê con nằm bên vú mẹ
Anh bí thư thoa má, ngần ngo nhìn
Không nhớ hết bao đêm

hăm đá lắng thính

Nghe anh máy mò từng vết thương của thép
Như tay mẹ chăm vết đau da thịt
Của con thơ, nay vừa dấy da non
Trên đời này còn vui sướng nào hơn!

Bây giờ anh đứng đó
Mắt quàng thâm mà rạng rỡ

Như giờ quyết định cuộc trường chinh
Cùng đội quân tề tựu vây quanh
Bóng Cha già ấm áp.
Lời anh dạt dào ký ức
Năng bay vào sắc xanh...
Chiến khu điện mừng 80 tuổi Bác
Bác đi xa, Bác vẫn là bát ngát,
Trùm lên tươi mát hồn ta.

Nhớ mười lăm năm trước

năng đường xa

Đưa Bác về thăm công trường Dũng Quyết (1)
Và ba ngàn ngày sau

giữa mùa Đông ác liệt

Ba Đình nắng lộng, hộp mặt Anh hùng (2)
Quanh Người

Đất nước ấm cùng vui chung

Chúng con lại được ngồi bên Bác
Nghe Bác khen dòng điện quê hương
Chúng con vui như trẻ được trăng rằm
Nhưng một nỗi lo bắt đầu xao xác

Đã mồi màu da, rung rung chân Bác...

Ôi làm sao rút ngắn nửa thời gian

Để kịp ngày đón Bác vào Nam...

Rồi những trận

dầu bom vây trước cửa

dầu ống khói giặc cắt đi một nửa,

Bác ơi!

nhà máy lớn thành hai

Huân chương Bác trao

lên hàng đá sáng ngời.

Hôm nay quà thiêng dâng Bác...

Anh bí thư lặng im

nén lời ghen nức

Châm đuốc đốt trăm hương

Khói ngời xanh bay ngát lưng mây rừng

Và máy

và người

nức trong hồn Bác,

Trên giàn máy mây son rạo rức

Bác mỉm cười—

nụ cười lệnh phát,

Và rào lên máy trung tâm

Như thác đổ rừng xuân

Như ngựa chiến nhằm quân thù cuốn vó

Ngày đẹp hôm nay

lại lao vào chúng nó.

Và sóng máy sầm sầm

Ổng hơi reo sáo trúc

Và buồng than sôi cơn lốc

Mặt lửa phừng pháo hoa

Và lò hơi căng ngực

Và cuộn ngược dòng khe

Và chiến khu xưa

lên đá dựng gươm thề

Ngọn giáo Phan Đình Phùng

đứng dậy. (3)

Bản hợp xướng sao mà vui đến vậy

Tiến đưa dòng điện

phóng lên trời

Xưa với nay, non nước bồi hồi

Tôi lắng nghe

cổ tích thế kỷ 20

Thế kỷ có đôi mắt Bác Hồ rất trẻ

Dội hang đá

hóa lâu đài

hóa tầm cao

cao thế...

* Trích bài bút ký thơ gồm nhiều chương miêu tả cuộc chiến đấu của nhà máy điện Vĩnh trong quá trình vừa bảo vệ dòng nhiệt điện có sẵn, vừa sơ tán một bộ phận máy móc, thiết bị lên miền Tây để xây dựng một nhà máy điện thứ hai ngay trong hang đá.

1. Công trường xây dựng nhà máy điện Vĩnh năm 1956.

2. Đại hội Anh hùng, chiến sĩ thi đua miền Bắc năm 1966. Đại biểu nhà máy điện Vĩnh — đơn vị anh hùng — được vào gặp Bác tại Chủ tịch phủ.

3. Đây cũng là vùng rừng núi có vết tích của nghĩa quân Phan Đình Phùng.

BÁC VÀ ĐẢNG

Đảng chúng ta trong những ngày đau thương tưởng
chừng không xóa nổi

Mà kỳ diệu : tang gia không bối rối

Khóc Bác, nhưng tim vẫn nghe rõ lời Người
Từng công to việc nhỏ trên đời.

Hội trường mưa, Ba-dình, tháng Chín

Lại sáng đường rực nắng banh lên,

Ngày khai trường đúng bài học thiêng liêng

Vẫn thừa bánh Trưng thu cho các cháu ;

Hà-nội thương yêu, mở đều trang báo

Chặn đứng ngay cơn sốt muỗi truyền (1)

Âp xé tanh banh đồn trại giặc
Cả Miền Nam gặt nước mắt xông lên.

Đảng chúng ta trong lịch sử đi lên
Ngõ chỉ có lần này chậm bước.
Nhưng ngã Một Cây Cao trùn bóng mát
Đất thêm màu, đất lại mọc xanh cây.
Bác đâu rồi? Đây, Bác vẫn còn đây
Người sừng sững tựa ngàn Sâu, ngàn Phổ (2)
Và cái chết của Người hóa ra mùa sinh nở
Những cánh đồng Hồ Chí Minh
Những cánh rừng Hồ Chí Minh
Những công trường Hồ Chí Minh
Những sư đoàn Hồ Chí Minh
Đang dâng lũy đan thành cho cả nước.

Bí quyết nào nhân sức Đảng gấp đôi
Cho hôm nay ta lại nở môi cười?
Là lẽ phải: Làm theo lời Bác dặn.

Hồ Chủ tịch hân yên lòng
Khi muôn vàn tình thương yêu khiến Người thức
tỉnh

Thấy Trung Ương tề tựu đứng quanh.
Xin Người hãy tin thêm, từ nay mỗi gia đình
Mỗi chi bộ chúng con đều hiểu rõ
Đoàn kết lại, khó khăn nào cũng nhỏ
Mỗi một người tự thấy lớn hơn qua!

Bác, Bác ơi, tuy Bác đã đi xa
Di chúc Bác — ngọn đèn pha sáng chói
Đường Cách mạng có chặng nào ren rồi
Nghĩa tình này... càng nổi chặt anh em.

Ta lại viết bài thơ về Bác
Nhớ ơn Người, đề tặng Đảng tiên phong
Chiến công dâng Đảng ta tới tấp
Đột đầu tiên: vượt qua trận bão lòng

Non sông Đất nước ta sinh ra Hồ Chủ tịch... (3)
Chính Người sinh ra Đảng chúng ta
Mang lá cờ của Người chúng ta đi tới địch
Chân trời gần, tới cả chân trời xa...

1971

1. Liên sau những ngày Bác mất, dịch «sốt xuất huyết» hoành hành tại Hà-nội.
2. Hai đỉnh rừng trên dải Trường Sơn.
3. Điều văn của Trung Ương.

NGUYỄN HẢI TRƯỜNG

HÃY THƯƠNG TIẾC NGƯỜI THEO PHONG CÁCH HỒ CHÍ MINH!

Trời ơi!
Có lẽ nào chuyện ấy lại là sự thật?!
Có lẽ nào Bác của chúng ta đã mất?
Bầu khí quyển này có lẽ nào không còn hơi ấm
của Người?
Núi sông kỳ vĩ mỹ lệ này mà Người đã chiến đấu
suốt sáu mươi năm để giành lại từ các bàn tay đế
quốc.
Có lẽ nào sẽ mãi mãi không được đón chân Người
bước?!

Đồng bào miền Nam!
Ôi một phần tư thế kỷ máu xương

mòn con mắt đợi chờ

Có lẽ nào sẽ không gặp Bác bao giờ?!

Và từ nay

Những niềm vui, nỗi buồn của chúng ta
sẽ không có Người cùng sẻ chia?!

Không! Tôi không tin tai tôi nghe đài thông báo

Không! Tôi không tin mắt tôi nhìn cờ nước rử
băng tang

Không tin các bà, các chị, các cháu, các em

Và không tin cả chính tôi đang đầm đìa nước
mắt.

Tôi không muốn tin rằng cả nước ta đang xót cháy
khóc Cha già

Và cả loài người lương thiện cần lao đang chịu
tang Người đau đớn xót xa...

Có riêng gì chúng ta

chỉ đến bạn bè gần xa

cũng không cầm nước mắt

Khóc một vĩ nhân—trong những vĩ nhân đẹp nhất—

Mà quả đất này đã sản sinh ra.

Khóc đi!

Đâu phải dân tộc anh hùng không biết khóc

Nước mắt không làm sống lại người đã chết

Nhưng nước mắt làm vợi hộ đau thương

Khóc một lần này nữa thôi, rồi hãy lau khô nước
mắt

Đứng lên!

Hãy thương tiếc Người theo phong cách Hồ Chí Minh

Như Người đã từng thương tiếc Vla-di-mia I-lich

Lê-nin

Cha đã mất rồi

Các con mồ côi phải nhón gót lớn lên

Chị ngã em nâng

lá lành đùm lá rách

Cho ngang tầm lịch sử

cho ngang tầm Việt-nam.

6.9-1969

BÁC ĐÃ MẤT RỒI

Bác đã mất rồi!

Không gian tưởng chừng muốn vỡ,

Hà-nội tưởng chừng nín thở,

Đất đá trầm ngâm, cây cỏ cúi đầu,

Cả cuộc đời như cũng biến đi đâu!

Quảng trường Ba-dình suốt ngày im lặng

Và mấy nghìn người đội mưa đội nắng

Muốn tìm nghe một giọng nói hiền từ

Như vọng về từ hai mươi bốn năm xưa

Giữa một trời sao vàng cờ đỏ

Tiếng nói hôm nay nghe càng thêm rõ

Và mỗi con tim xúc động bồi hồi...

Bác đã mất rồi!

Chính mỗi con người chúng ta đương mất

Mất những tháng những năm đẹp nhất!

Tất cả chúng ta, phụ lão, nhi đồng

Nào có gì không có Bác ở trong?

Có hạnh-phúc nào không treo ảnh Bác?

Có đau buồn nào không đem phó thác

Vào tình thương yêu trời bể của Người?

Cả những người sắp từ giã cuộc đời

Cũng yên lòng thấy đời đời con cháu

Có một di sản vô cùng quý báu

Một gia tài: thời đại Hồ-Chí-Minh.

Cả những lớp người chưa kịp khai sinh,

Bàn tay Bác đã dang ra chăm sóc.

Và Bác Hồ của toàn dân tộc

Cũng thành Bác Hồ của mỗi người rồi...

Bác đã mất rồi!

Không thể nào tin được.

Nào có gì khác trước?

Khoai lúa vẫn mượt mà,

Nhà máy công trường vẫn tròn bài ca
Nòng súng vẫn nâng cao cảnh giác
Ở đâu, ở đâu cũng tìm thấy Bác
Nụ cười ấm mọi gia đình
Đôi mắt hiền từ hiền mọi tâm tình
Cổ vũ chúng ta từng bước
Mỗi người thấy mình tốt hơn phút trước
Thấy tâm hồn mình sáng nắng bình minh,
Khi nhìn về mảnh đất Ba-dinh
Khi vào mỗi nhà nhìn lên ảnh Bác
Bác nằm xuống, hiền từ đăm đăm
Càng đứng cao hơn trên mỗi chiến trường.
Vẫn áo ka-ki, dép lốp bình thường
Sống gấp nghìn lần khi còn đang sống.

9-1969

CÂY BÁC TRỒNG

Lùm trúc Bác trồng nay cao quá đầu tôi
Cây ngót Bác trồng canh không với tôi
Cây rau yếu nay ngang tầm cây ổi
Những cây Bác trồng bên suối Lê-nin
Sớm chiều vui riu rít tiếng chim
Cây thì còn mà Bác đã ra đi
Tôi hưởng bóng mát của Người và cây ơی nghĩ gì
Những di tích mà tay Người giao lại
Mang sức sống và nhân lên mãi mãi.

Dòng suối Lê-nin êm trôi và sâu lắng
Hồng giữa bình minh và hồng cả hoàng hôn

Nhớ Người trồng cây trăm năm
Người trồng người vạn đại
Tôi cũng là mầm tươi giữa những cây trồng
Trúc — ngọt — ổi và tôi cũng do tay Bác chăm
Sẽ xanh mãi với dòng suối Lê-nin đầy hoa thơm
Còn hát mãi không cạn nguồn lý tưởng
Bên chân núi Mác tôi vẫn thấy tay Người vun bón
Tới muôn đời hình bóng vẫn còn in.

MỘT CON NGƯỜI CHỦ NGHĨA MÁC SINH RA

Xin Bác cứ tập bài quyền buổi sáng
Như mọi ngày trời mới rạng vàng đông
Và xem như không có cháu vào thăm
Cháu xin phép dạo quanh vườn đây đó...

Ta sẽ đến thăm ngôi nhà Bác ở
Thăm vườn cây còn ấm mãi hơi Người
Thăm bụi hoa nhài, nhớ Bác khôn người
Hoa vườn Bác, Bác tự tay chăm chút
Bác không nhắc, ta quên hoa râm bụt
Bởi trong ta, còn cổ nội hoa hèn
Đời sẽ nghèo nếu trong bước đi lên
Ta quên hết sắc hương ta đã có

Hương dầu thoảng cũng khiến đời giàu có
Biết ơn Người, sắc đỏ một loài hoa
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó, nâng niu từng cây cỏ...

Ta sẽ đứng dừng bên cây vú sữa
Cây của miền Nam được Bác Hồ trồng
Ngay sát đầu nhà, để có thể bên song
Người — hôm sớm, ngắm vun cây, tưởng nhớ...
Ta chẳng thấy Bác trồng hoa chậu nhỏ
Có lẽ vì không muốn bó vào khuôn
Hai chữ thiên đường ta hiểu đúng hơn
Đâu phải chỉ những lâu đài cao ngất
Mà trước hết là tự do, độc lập
Cho mỗi cuộc đời, cho cả cỏ hoa!
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó, ôi linh hồn của Đảng...

Xin Bác cứ tập bài quyền buổi sáng
Như mọi ngày trời mới rạng vàng đông

Và xem như không có cháu vào thăm
Cháu xin phép dạo quanh vườn đây đó...

Ta quen quá vì vẫn là lối ngõ
Của nghìn xưa, làng mạc cũ quê nhà
Chẳng có lâu đài lộng lẫy nguy nga
Ôi sau trước, Bác Hồ ta không khác!
Đừng dặt nhẹ chuyện thần kỳ về Bác
Chữ thần kỳ Bác riêng tặng nhân dân
Đảng ta lập ra gian khổ muôn phần
Lập ra Đảng là một người giản dị
Người nguyện sống trọn cuộc đời chiến sĩ
Thăm vườn Người, ta cứ nghĩ vườn ta!
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó, giữ nếp nhà thanh bạch...

Trong vườn rộng, đâu chỗ Người tiếp khách?
Đâu hồ sen? Đâu những khóm hoa hồng?
Xưa, người dân khi đến trước sân rồng
Lung cúi gập vì thấy mình bé lại

Ta đi giữa vườn Người, lòng thư thái
Đầu ngẩng cao, nghe dưới gót sỏi cười
Ồ vui sao, ta thấy lớn bên Người
Như thấy lớn cạnh Vua Hùng dựng nước
Nhưng Người khác những Vua Hùng thuở trước
Sống cuộc đời y hệt cuộc đời ta
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó, ôi linh hồn của Đảng...

Xin Bác cứ tập bài quyền buổi sáng
Như mọi ngày trời mới rạng vàng đông
Và xem như không có cháu vào thăm
Cháu xin phép dạo quanh vườn đây đó...

Ta muốn hỏi chim nào quanh trước ngõ
Phải chim xưa lánh nạn đến vườn Người
Chim nhớ Bác Hồ thờ thần — chim ơi
Lòng Người rộng hơn biển khơi, chưa hết...
Chim có thấy những canh khuya, ngừng viết
Trên chiếc ghế tre, im lặng Người ngồi

Đừng tưởng Bác Hồ chỉ có vui thôi
Có những phút Bác Hồ buồn ghê gớm
Ấy là lúc: Ta sai lầm to lớn
Quên mọi người, ta chỉ thấy mình ta!
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó, không dung mình sống nhỏ...

Ta sẽ đến thăm ngôi nhà Bác ở
Để lòng ta tưởng niệm biết ơn Người
Bác đã cho ta, Bác đã cho đời
Lẽ sống của ngày mai trên trái đất
Lẽ sống đẹp, không coi mình cao nhất
Mong kiếp người, ai cũng cất đầu cao
Có thể con người chiếm lĩnh các vì sao
Nhưng lẽ sống, đến vườn Người mới thấy!
Xin Bác cứ tập bài quyền buổi ấy
Như mọi ngày trời mới rạng vàng đông
Nghìn năm sau, những thế hệ xa xăm
Đến vườn Bác, khoe tâm hồn cộng sản...

100 ngày Bác qua đời

VỀ THĂM NHÀ BÁC

Sáng mai tôi đi xa
Chiều nay tôi về thăm nhà Bác
Ngõ nhà Bác đỏ hàng hoa râm bụt
Không khác chi hàng râm bụt trước nhà tôi.
Vườn Bác xanh luống lạc luống khoai
Giống mọi mảnh vườn trồng khoai trồng lạc.
Tám cây cau đang sau nhà Bác
Cũng gầy gò như mọi cây cau.
Mái nhà lợp bằng lá mía trắng phau
Như mọi mái nhà lợp bằng lá mía.
Mảnh đất làm nhà bốn phương về ngắm nghĩa
Là mảnh đất làm nhà có ở khắp bốn phương.
(Mọi cái ở đây đều rất bình thường

Như bộ quần áo nâu Bác mặc
Như đôi dép cao su của Bác
Đôi dép người Việt-nam cùng đi)
Nắng chiều nay vẫn cái nắng lăm lì
Như cái nắng mọi khi ở luống cày phơi ải
Gió chiều nay vẫn tung tăng thoải mái
Như cơn gió mọi khi chạy sải trên đồng
Và lòng tôi chiều nay thanh thản lạ lùng
Như mọi khi tôi sang nhà ông nội
Cùng đoàn khách tham quan từ trăm nơi tới
Tôi soi mình trong mỗi vật đơn sơ
Ngắm ảnh Bác trên liếp gỗ giữa nhà
Tôi thấy Bác gần hơn bao giờ hết

Ngôi nhà lá chiều nay thân thiết
Cùng tôi đi vào ngày mai.

Kim-liên, mùa hạ 1971

HÀNH QUÂN QUA NHÀ BÁC

Qua nhà Bác, Bác Hồ ơi
Nặng leo chân núi, bồi hồi nặng lên
Đậm đà cái giọng làng Sen :
— « Rửa, con đi háy đừng quên làng Chùa »

Xoan chờ, tre ngã đường vô
Về đây triệu giáng ba lô nhớ Người
Qua nhà Bác, Bác Hồ ơi
Sáng đầu năm vẫn mặt trời rực lên
Ao bèo xưa Bác chao chân
Chúng con cúi giặt vuông khăn vải dù
Vẽ tre chim gáy cúc cu
Ngõ nào cũng óng lời ru Nam-dân...

Mặt người theo mặt lúa xuân
Ngõ quê này bỗng nặng phần yêu thương
Quân đi, đường mở thêm đường
Hậu phương ấy một hậu phương—Quê Người...

1970

NGUYỄN CAO ĐÀN

SÁNG NGÔI
CHÂN LÝ HỒ CHÍ MINH

Thân mến tặng
Các đồng chí giáo viên Học viện
Chính trị Quân đội

Đất nước ta đánh giặc
Ngày đêm không ngớt người đi
Ra trận lòng phơi phơi niềm vui
Nhiều suy nghĩ trong một dòng suy nghĩ:
Nước còn giặc, đánh giặc là chân lý

Chân lý của thời đại
Là ngọn lửa Bác Hồ đốt lên
Trên đất nước bốn nghìn năm lịch sử,
Đảng trao cho những người chính trị viên
Soi bước những đoàn quân đi chiến thắng
Chân lý của Đảng
Đến với chúng ta bằng nhiều con đường,

Có một con đường
Đi qua Học viện,
Ở đó những chính trị viên rèn luyện
Và những giáo viên.
Ta nhớ người giáo viên
Qua nhiều đêm bên trang sách ngọn đèn
Suy nghĩ những điều về chân lý

Chân lý mang tư tưởng Mác – Lê-nin và Bác Hồ.
Trải rộng dạt dào
Trong từng nhịp sống,
Trên chiến hào nóng bỏng
Ở hậu phương sức sôi
Trên cánh đồng năm tấn xanh tươi
Trong từng câu hò hẹn
Của những người con gái con trai tiền bạn
Đi về vị trí của mình
Lòng mỗi người đều thấy quang vinh.

Đất nước của ta
Ông cha đã viết những trang sử đẹp

Như chân lý của từng thời từng thời nối tiếp
Tiếng ngựa sắt và gậy tre
Tiếng nổi dậy của sáu mươi lăm thành trì
Tiếng quân reo Bạch-đăng, Chi-lăng, Đống-đa
không dứt

Lời quyết chiến từ Diên-hồng ngàn ngút
Lời hải nhân nghĩa Bình ngô,
Nhưng cao hơn là thời đại Bác Hồ:
Độc lập, tự do, áo cơm, tình nghĩa,
Một nước Việt-nam anh em bốn bề
Hội mùa nhân loại mở đây chăng?

Vui sao lời đất nước rộn ràng
Theo người giáo viên vào tâm hồn đồng chí
Viết nhiều luận án, giảng nhiều bài
Và thân thiết Đảng gọi anh là chiến sĩ...
Lợi suối trèo non gian khổ từng quen
Nhưng cách mạng có nhiều mặt trận
Đảng cần có những người để giao trách nhiệm
Mang chân lý đến lòng người

Công việc nặng nề nhưng nghĩ mà vui
Nghĩa Đảng tình dân với tình đồng đội.
Cuộc sống mỗi lần gọi thêm ý mới
Ta hân hoan tìm đến những chiều sâu.
Như mặt trời tỏa sáng năm châu
Ở đâu mây mù, ở đâu băng giá
Ở đâu bề còn sóng cả
Đánh Mỹ ta không hề đơn sai.
Trên đất nước ta đẹp những con người
Mỗi thế hệ luyện thêm bước chân dũng sĩ.
Vui biết mấy khi ta nhìn đồng chí
Từ học viện ra đi bản lĩnh vững vàng.
Vinh quang là người giáo viên
Suy nghĩ nói và làm theo Đảng,
Góp trí tuệ làm nên chiến thắng
Mặt trận chúng ta có một tâm cao.
Vị trí giáo viên trăm qui ngàn yêu
Theo Đảng ta đi trọn đời chiến đấu
Chân lý trong tay trái tim rực đỏ
Màu cờ của Mác—Lê-nin và Bác Hồ.

TRẦN ĐƯƠNG

TRONG NẮNG BA ĐÌNH

Lại trở về đây đi trong nắng sớm
Cứ bồi hồi nhớ Bác từ ngày xưa...

Suốt cả đời ta xối xả một tuần mưa
Dòng nước mắt thấm qua nhiều thế hệ
Chính sau phút lòng ta rơi lệ
Nghe khắp Ba Đình lại nắng trong veo ..

Đôi mắt Bác Hồ như vẫn dõi theo
Bước bước ra đi dưới trưa thắm lặng
Ôi có phải không, trong từng vạt nắng
Ta nhìn ra ánh mắt của Người !

Hãy bước chậm thôi, trông rõ đất trời
Tất cả đã qua tầm mắt Bác:
Từ đám mây trôi, con đường đá lát
Đến những khu vườn nắng gọi xôn xao

Ôi có phải không, vẫn từ ngày nào
Bác hỏi thăm ta từ điều nhỏ nhất
Có Bác, đời ta trở thành rất thật
Và tình yêu cũng nắng reo vui.

Sắc nắng Ba Đình như tấm gương soi
Đi ở đây ta nhìn ta rất rõ
Ta bỗng lớn theo chiều cao Lịch sử
Nắng cũng len vào cả phút riêng tây...

Bác đi rồi... Nỗi nhớ quện trời mây
Trong suốt yêu thương hai miền rặng nắng
Gió cũng xôn xao : ngày mai toàn thắng
Bác sẽ lại về trong nắng lung linh.

5-1970

MÀU HOA QUÊ BÁC

Trên đường hành quân
Qua đèo qua suối
Gặp nhiều hoa núi
Nở trong rừng xuân

Hoa mua tím tím
Hồng thắm phong lan
Ngã ba bịn rịn
Một cảnh bông trang

Nhớ dáng đơn sơ
Màu hoa râm bụi
Đỏ rực sắc cờ
Nở quanh vườn Bác

Có phải màu hoa
Nâng cánh cổng tre
Từng đưa tiễn Bác
Những ngày xa quê?

Có phải màu hoa
Bác thường luyến nhớ
Đêm dài tuyết giá
Bên trời Pa-ri?

Có phải màu hoa
Nghiêng xuống bên thềm
Nở mừng đón Bác
Ngày về làng Sen?

Gặp nhiều cánh hoa
Trên đường ra trận
Mà sao lòng vẫn
Nhớ một màu hoa?

Trường Sơn, hè 71

VÀO PHIÊN GÁC

Tặng các đồng chí cảnh vệ

Anh cảnh vệ đi vào phiên gác
Người chiến sĩ yêu thương của Bác
Bác thường chia kẹo, cầm tay
Anh lặng im đứng dưới hàng cây
Có tiếng trẻ đùa nũng nịu
Anh âu yếm vẫy tay làm hiệu:
« Bầy chim ơi! Đừng quấy Bác, nghe chim! »...
Anh lên thang
đến cửa
buông rèm
Bác ngồi đó và tay cầm bút.
Ngoài vườn nắng chim về chim hát
Bác vẫn nghe, bút chẳng rời tay.

Căn phòng nhỏ lâu rồi không khói thuốc
Anh thấy buồn! Bỗng tay nắm bàn tay
Đây rồi, tiếng của ông bay
Đi làm việc ông thường qua cửa sổ
Anh muốn hỏi một bầy ông thợ:
« Đủ mật thơm dâng Bác chưa ông? »
Mật thơm Bác ít khi dùng
Bác dành tặng đồng bào yếu mệt
Mỗi bước chân êm, nhẹ bước quanh phòng
Nghe tiếng Bác ho — anh thấy ngực mình đau
buốt:
Bác ít ngủ, Bác thức cho non nước
Ngọn bút trầm tư mang hồn Bác ra đi
Bác ăn cơm chưa ngon bởi những nghĩ suy
Miền Nam đầy đêm ngày trong tim Bác!
Mỗi phiên canh anh thấy tóc Bác mình thêm bạc
Dù tóc Bác lâu rồi chẳng còn sợi nào xanh
Nhưng anh vẫn trông hoài — trông suốt đời anh
Tóc ơi! Xin đừng trắng thêm ra nữa!

Anh cảnh vệ đón nghe từng cơn gió
Gió còn xa anh đã biết gió lành
Mở cửa phòng cho gió vào nhanh
Bác mát mẻ trong gió đầy hương lúa
Hương tám xoan bay trên khói lửa
Từ cánh đồng Bác tát nước với dân
Từ những ống khói cao nhà máy xa gần
Bác đã đến ôm ~~hết~~ người thợ...
Vào phiên gác hôm nay bằng tưởng nhớ
Nơi đây cuộc sống vẫn nguyên lành
Chỉ một nỗi đau muối xát lòng anh
Bầy trẻ không đòi anh đưa vào quấy Bác?
« Chim vẫn đến, chim ơi chẳng hót
Nhớ Bác Hồ nước mắt chim rơi »...
Muôn vàn tình thân yêu Bác để lại cho đời
Muôn vàn ấy Bác chia đều cho trẻ
Em bé trên tay anh bỗng bẽ
Phút này đây cũng nghiêm lặng khác thường
Ôi ! Mắt chim tròn nghe Bác yêu thương !

Các em cắp sách đến trường
Anh cảnh vệ lại vào phiên gác
Cho đường cây xanh bốn mùa râm mát
Cho đường rất êm chân chẳng sợ chông gai
Đường rất vui dẫn đến tương lai...

ĐỘC LẬP TỰ DO

Từ làng Sen

Tiếng võng dưới nhà ngang theo Bác
ra đi

kéo kẹt nỗi đau nô lệ
đêm chìm lặn dưới bàn chân
rất bỏng quê làng
trống sru mõ thuế...

có ai hay đâu mà tiền Bác ra đi
Mấy ai hay Người nặng ước mơ gì?
— Tự do Độc lập.

Từ doi đất cuối cùng phương Nam
Bác rời xứ sở

chân bước xuống tàu
nghìn lớp sóng xô tròn trành phía trước
Bác đến mọi phố cùng ngõ hẹp
đắp chung chăn với nghèo đói của năm châu
tim cho chúng con
giữa đêm bầm tím thương đau
một ánh lửa
Tự do Độc lập.

Khi cuộc sống chỉ còn giây phút cuối
Bác nói với Đảng
với Trung ương
với hai miền Tổ quốc yêu thương
tiếng nói cuối cùng
ngân vang xa dù trái tim ngừng đập:
Tự do Độc lập.

Biết không tránh được ngày phải tiễn Bác đi xa
Độc lập Tự do
thếp Bác cho chúng con rèn vũ khí

đặt ở mỗi phố mỗi làng Bác sẽ đi qua
hoa chiến công và cờ chiến thắng
ba mươi một triệu trái tim đau lặng
nâng súng chào
lời thề rục cháy ngày đau
Tự do Độc lập.

Cho thế hệ mai sau
nghìn đời tiếp nối
gối đầu trên đất mẹ mơ giấc thần tiên
không quên
Những năm sáu mươi quang vinh và máu đỏ
sông lành mây trời
sông đau sóng vỗ
ngọn quốc kỳ đưa tiễn Bác hôm nay
bay trên đầu ba mươi một triệu
trái tim hồng và súng cầm tay.

Mai
cắm cờ đầu mũi sóng Cà-mau

vẫn đi về phía trước
theo Bác đến tương lai
Tự do Độc lập.

6-9-1969

đặt ở mỗi phố mỗi làng Bác sẽ đi qua
hoa chiến công và cờ chiến thắng
ba mươi một triệu trái tim đau lặng
nâng súng chào
lời thề rục cháy ngày đau
Tự do Độc lập.

Cho thế hệ mai sau
nghìn đời tiếp nối
gối đầu trên đất mẹ mơ giấc thần tiên
không quên
Nhưng năm sáu mươi quang vinh và máu đỏ
sông lành mây trời
sông đau sóng vỗ
ngọn quốc kỳ đưa tiễn Bác hôm nay
bay trên đầu ba mươi một triệu
trái tim hồng và súng cầm tay.

Mai
cắm cờ đầu mũi sóng Cà-mau

vẫn đi về phía trước
theo Bác đến tương lai
Tự do Độc lập.

6-9-1969

MÀU XANH

Bóng mát bốn mùa,
Quê hương xanh
một màu xanh bát ngát
Con đi,
trong Tết trồng cây của Bác.

Bởi đã qua
những trưa hè đời trẻ,
bóng đa cần
khô khan tiếng cước
đường cày khó nhọc tháng năm
bụi cỏ môi lũ ốc tranh năm

chú cua kình miệng xui bọt nấp trong gốc lúa
nên con biết yêu
màu xanh tán lá
những đường cây mang bóng mát tình Người.

Bởi đã qua
vùng khói lửa đầy trời
giữa mùa xuân
khét lẹt mùi na-pan, hơi độc
trong mắt con chỉ còn mặt giặc
và những đám tàn tro đen xỉn bên đường
nên biết yêu nhánh lá nguyệt trang
che chở pháo xe, che mát đầu con ra trận.

Con đi trong màu xanh
những Tết trồng cây của Bác
Lòng mang theo bài học về rừng
những cây nhỏ ghép mình vào đội ngũ
tự mình bảo vệ lấy màu xanh

Tự mình sống những ngày có ích
cho trái cho hoa, làm đẹp cuộc đời,
xanh theo thể đi lên tầm đất nước
những trảng rừng xanh đang chống giặc, chống
trời.

Và,
trong những ngày đánh giặc
Con thấy sau mình
tha thiết
những mùa trồng cây
phong tục tốt lành, hương vị tết
Dưới những tán cây rừng
nhớ hậu phương xanh, càng nhớ Bác
màu xanh trong mắt lại xanh hơn.

1971

NGUYỄN XUÂN THÂM

ÁNH LÂN TINH

Thức nghe chuyện Bác thức thâu canh
Biển lặng, sao đêm trăn trở canh
Con sóng dạt dào con sóng nhớ
Suốt đêm ngồi mãi ánh lân tinh.

1969

ÁNH TRẮNG

Nửa đêm trăng rọi ngâm thơ Bác
« ...! Nguyệt mãn thuyền », đau nhớ chẳng người
Vắng Bác, ngàng đầu trăng một sắc
Ánh trắng Người cũng để cho đời.

1969

ĐẦU NGỌN THÁC

Nguồn Khuổi Nậm

Nơi đầu ngọn thác

Lần thứ Tám, Trung ương Đảng họp (1)

Nắng vừa lên, mắt Bác rục cây ngàn.

Lịch sử sắp mở những trang vàng

Từ chiến khu cho tới đồng bằng.

Thác đổ...

Bao nhiêu năm giữa dòng sông êm ả

Phấp phới buồm giông,

Càng không quên suối nhỏ góc rừng

Nơi bóng Bác

Soi lòng trong bóng thác.

Những đêm rét dữ mùa đông

Những trưa nồng nã cơn đông

Bác leo núi đầy lùi cơn sốt

Bác vun xới chăm vòng rau biếc,

Cuốn sổ ghi từng khoản chi tiêu (2)

Buổi đất nước khổ nghèo

Con số nhỏ lo toan điều rất lớn

Độc lập, Tự do, Hòa bình, No ấm

Dưới vầng trán Bác bao la.

Ơi chim sơn ca

Đâu cảnh mơ trắng

Nghiêng mắt ngó tìm ai ngơ ngẩn

Ngó quanh tìm Bác phải chẳng chim?

Bác vẫn đi kia, bên dòng suối Lê-nin

Đôi tay Bác đang vằn tảng đá

Cho suối ngọt thông vào biển cả,

Bác vẫn đứng kia, cặp mắt sáng ngời

Ban Chấp hành Trung ương quần tụ quanh Người

Bác bận chủ trì phiên họp mới.

Hôm nay, ngày mai trên con đường đi tới
Thênh thênh biển rộng sông dài
Lừng lừng ban mai
Đại dương ca hát
Bác luôn đứng nơi đầu ngọn thác
Cho cánh buồm thuyền ta mãi giông khơi.

1. Hội nghị Trung ương lần thứ 8 năm 1941.
2. Viện Bảo tàng cách mạng còn giữ cuốn sổ tay của Bác ghi các khoản chi tiêu cho hội nghị Trung ương lần thứ 8.

LỮ HUY NGUYỄN

DẤU TAY BÁC TẠC...

Tượng Mác trông ra phía cửa vào
Suy nghĩ lo đời trắng tóc râu
Dấu tay Bác tạc còn trên đá
In mãi lòng con những nét sâu.

KHÓM TRÚC

Khóm trúc Bác trồng ran tiếng chim
Chín năm uống nước suối Lê-nin
Nay rợp vườn xanh, cao bóng lá
Giá giữa xuân này Bác lại lên !

Pác-bô, xuân 1970

NGHĨ VỀ BÁC

Nghĩ về Bác, nghĩ Biển Trời
Muối hòa sự sống, Nắng soi tâm hồn
Nghĩ về Bác, nghĩ Sắt Son
Luyện tăng chất cứng, mài tôn sắc hồng
Nghĩ về Bác, nghĩ Hiếu Trung
Nhân dân vẹn nghĩa, non sông trọn tình
Nghĩ về Bác, nghĩ Hy Sinh
Kiệm cần rất mực, chính liêm tuyệt vời
Nghĩ hoài về Bác, Bác ơi
Mỗi lần nghĩ một chân trời mở ra.

5-1971

MÀU XANH TUẦN CHÂU

Trưa hè bước từng bước một
Sỏi trở mình khi nắng đốt
Tôi nghe màu tím rừng sim
Vây quanh chân sóng im lìm.
Bầy chim bồ câu cánh lửa
Là sát chòm thông bãi dứa
Chúng ngậy ngát thở hương cam
Đung đưa thân trắng bạch đàn
Chim dạo đầu hồi trường học
Phi lao lá dài mái tóc
Nhà hộ sinh, sóng ru con
Gió nâng nhẹ nhẹ má tròn.

Thăm Tuần-chân, Bác Hồ bảo
Trồng thêm cây che lấy đảo
Gọi chim đến ở với người
Cho dân làng biển vui tươi.

Ngày đêm đất liền đi lại
Cây khép cửa mùa nắng trải
Hiền lành tiếng hỏi chim câu
Trong hai xóm sóng Tuần-châu

Đảo của ba nghìn hòn đảo
Bến mặn pha mùi long nảo
Nghe lời Bác dạy, Tuần-châu
Màu xanh mênh mông trên đầu.

Bãi Cháy, -1970

XUÂN DIỆU

ĐỨNG BÊN CHÂN BÁC

Bác đã vào trong cõi trường sinh, đang ở trong nhà
vĩnh cửu,
Bác khép nhẹ đôi mí mắt, lặng nhìn sâu hơn vào
suốt muôn đời,
Bác vẫn đang lo âu về hạnh phúc của những kẻ
đáng yêu là những con người,
Bởi Di chúc của Bác bởi bởi ôm mang cuộc sống;
Bỗng dưới chân Bác có ai vào khẽ động
Cháu dấy mà, thưa Bác, cháu đến hầu thăm
Bởi cháu nhớ, thương, yêu Bác cho đến muôn năm
Nên cháu xin phép Bác đến rì rầm những lời thương
mến...

*

Cháu biết Bác vẫn hãy còn nhớ đến
Mặc dầu Bác đã gặp, đã tiếp biết bao người quan
trọng lớn lao —
Cháu biết Bác vẫn nhớ mặt, nhớ tên một đứa cháu
chẳng có chi nào
Ngoài một tấm lòng kính yêu Bác vô hồi vô hạn.
Anh Tố Hữu nói đúng, lạ thay, hình ảnh Bác sớm,
chiều sán lạn
Mắt vẫn tươi như suối tận nguồn,
Là Bác Hồ Chí Minh sao sáng của những tâm hồn,
Là đồng chí Nguyễn Ái Quốc tỏa ra một đại dương
tình bầu bạn,
Là đồng chí Vương giảng bài rất sâu, rất sáng,
Là bóng già Thu nhàn thắm cả xóm núi chiến khu
Việt minh,
Là người mà sự có mặt bỗng như xóa mờ cả những
kẻ chung quanh
Nhưng đức khiêm tốn ân cần lại làm cho mọi
người ấm cúng.

Bác ơi, Bác có nghe dưới chân Bác rì rào vỗ sóng,
Biển lớn Bác đã đi nhiều, anh Ba nói những chân
trời lồng lộng,
Trái Đất đã 'phân công cho bờ biển hình chữ S
cong cong
Vĩnh viễn hát cho Bác nghe sự tiếp nối trùng trùng
Của triều sống vô cùng như ngực thở.
Bác ơi, reo trên những ngọn thông đỉnh Phăng-xi-
păng là gió,
Gió hùng dũng, cao cường, mạnh khỏe,
Chinh Bác Hồ đã chấp cánh cho gió thêm rộng
mênh mông.
Bác ơi, và gấm thêm là đất đai cây cỏ ao sông
Vẫn dệt mãi theo tấm lòng của Bác.
Ngày một mới, để ra chim chóc hát ;
Bác đã đấu tranh cho đất khỏi bị cầm tù.
Và Bác ơi, Bác đã sinh trở lại sáng đẹp mùa thu
Từ hôm Bác đọc Tuyên ngôn Độc lập...

Thưa Bác,

trước đây cháu có làm một bài thơ
cháu cứ chữa hoài, xóa đập,

Ý cháu ước ao mình được hóa linh cảnh

Đứng trực trước cửa phòng của Bác suốt những
đêm thanh

Chặn những khắc giờ không cho chúng đem vào lo
nghĩ,

Chỉ được phép đưa hồng hào, mạnh khỏe,

Chúng không được để hằn trên vầng trán Bác Hồ
ta.

Hồ Chí Minh,

Người trẻ mãi không già,

Bác ơi ! nụ cười Bác nở bông hoa trí tuệ,

Ánh mắt Bác, những ngôi sao thiên tuế,

Bác vào trong tuổi trẻ của loài người

Là chủ nghĩa xã hội mùa xuân chiến thắng đời đời !

Cháu mang những bông hoa sáng sớm

Đến thăm Bác, tay cháu còn sương ươm ;

Và cháu xin, hỡi nhà thi sĩ hóa công,

Ngâm khế những vần thơ Bác viết về đất nước
non sông...

20-8-1970

TRẺ EM ĐỐI VỚI BÁC HỒ

Nếu như bọn trẻ làng Đồng-tĩnh (1)
Hay kiêu hãnh về chuyện Bác Hồ
Đã ngồi nghỉ dưới gốc cây gạo,
Bác đi dọc ruộng bên kia bờ,
— Bé mới lớn nghe anh kể vậy
Mơ hình ảnh Bác tóc râu phơ —
Thì trẻ Tam-sơn lại kiêu hãnh (1)
Bác thăm làng chúng Tết Đinh Mùi (1967)
Chính chúng đứng bên kê sát Bác
Đây kia hàng gạch dẫu còn tươi;
Bác còn mãi chuyện, cháu quanh chân
Xúm nhặt cỏ may hai ống quần;

Chúng quả quyết rằng quần Bác vải
Như quần của chúng, chẳng gì hơn;
Còn đôi dép lốp cao su Bác
Thì đông nhiều đinh, mòn, chẳng khác...

21-3-1970

1. Đồng-tĩnh (huyện Thuận Thành) và Tam-Sơn (huyện Tiên-Sơn) là hai làng ở Bắc Ninh (Hà Bắc).

BÁC HỒ SỐNG MÃI VỚI CHÚNG CON

Bác Hồ sống mãi với chúng con
Những ngày tháng giao thừa của vận mệnh nước

non

Bác Hồ ở sở chỉ huy luôn luôn có mặt
Như lịch sử từng quên đã trăm lần có Bác
Bác Hồ, người trồng cây lớn nhất của Đời
Trồng cây mười năm, trăm năm Bác đã trồng người
Cây vững gốc rồi đến ngày chín quả
Bác Hồ vẫn ở đó với chúng ta chăm từng ngọn lá.
Trái tim Bác Hồ, trái chín lớn nhất của bốn nghìn
năm
Trái chín đầy trong những trái chín của vườn
người kim cổ,

Bác là người trồng vườn, Bác lại là trái vườn chín đỏ,
Trái đúc tinh hoa nở mùa rộ Việt-Nam.

Bác Hồ ơi, mấy hôm nay, nghe lời Bác dặn
Hà-nội, Hải-phòng lại lười lửa giăng trời và vững
tâm sơ tán

« Bác Hồ đã dặn, ta cứ thế mà làm :
Đánh giặc Mỹ xong, ta sẽ xây dựng đảng hoàng
Và to đẹp Tổ quốc ta gấp mười trước nữa ».
« Không có gì quý hơn độc lập, tự do » Khắp nước
đều tuyển lửa

Mỗi chúng con theo khẩu lệnh của Bác xông lên.
Hỏa lực của đất nước hôm nay từng do Bác nhóm
nhen
Với đôi tay gầy ủ viên gạch sớm hôm những ngày
giá lạnh.

Bác Hồ đi với chúng con, với đôi chân trẻ của
chúng con
Từ mái nhà của đất nước — trùng điệp dải Trường-
sơn —

Đến tận những thảm biển trong xanh, quê con cá
chuồn, luồng con cá nục,
Đi hết những bờ cát trắng tinh, hành lang sáng
ngời của Tổ quốc...

Việt-nam ơi, hành lang châu Á soi bóng Thái-bình-
dương, gió gọi sóng mời,
Hành lang ngã ba phương Đông lui tới những
dòng đời

Nhưng nắm chặt trong tay ta giữa bão cuồng,
sóng cả

Bác Hồ vẫn cầm lái, người thủy thủ lúc ra đi, trải
bản đồ thiên hạ

Đã đo kỹ cang tọa độ của vận mệnh quê nhà.

Chúng con nắm chắc địa bàn của Bác. Từ chặng
ngắn, đường xa

Cứ theo tay Bác chỉ mà đi, theo lời Bác dặn dò
mà tiến.

« Miền Nam ở trong trái tim tôi » Sáng ngời hợp
điểm.

Anh chị em ơi, suốt trong Nam ngoài Bắc
Mấy tuần nay trong lòng ta dội nỗi lòng nhớ Bác.
Mỗi thước đất giải phóng, mỗi mảnh miền Nam
đổi thịt thay da

Đều nhắc nhở triệu lòng một tiếng thiết tha :

Bác ! Bác muôn đời của non sông, Tổ quốc.

Mắt Bác Hồ cười rồi chúng con trên đường tiến
bước.

5-1972

CÂY BÁC HỒ

Mười năm về trước chữa sinh con
Khắp cả vùng đây đất xói mòn
Đá sỏi đồi hoang cây chẳng mọc
Xuân về, không hé chút mầm non

Vâng theo lời Bác, Tết trồng cây
Từ đây cảnh xanh, nhánh biếc đầy
Dương liễu dang xa dăng lười bạc
Bạch đàn loang loáng nắng quanh đây

Theo đội con trai cha trồng vải
Nay vải sum suê gió thổi lùa
Mẹ theo đội gái đi trồng nhãn
Khóm nhãn ra hoa đã mấy mùa

Các chị em con có bóng xanh
Có chim riu rít rộn trong cành
Có hoa thơm ngát bay theo gió
Khiến bầu ông kiểm mật vây quanh

Tháng Năm ăn vải, tháng Sáu nhãn
Nhặt lá làm phân, lượm củi khô
Trưa chơi bóng mát, đêm trăng sáng
Tất cả là ơn của Bác Hồ

Bác mong mệnh quá, phải không con?
Như cả đất trời, cả núi non
Như lá hoa bốn mùa tươi tốt
Như rễ sâu tận đáy tâm hồn

Yêu Bác, các con chăm chỉ học
Giữ gìn nụ biếc lá non xanh
Lớn lên góp sức cùng anh chị
Bảo vệ quê hương đất nước mình

Và mỗi lần các con nhớ Bác
Các con im lặng ngẩng đầu lên
Một vầng ánh sáng soi trên ngọn
Lộng gió tầng cao — Bác ở trên.

5-1970

TẾ HẠNH

BÁC ĐỂ LẠI

Bác để lại cho chúng ta tất cả:
Hiện tại, tương lai, quá khứ — cuộc đời
Tổ quốc, non sông, đất trời, hoa lá...
Bác đã đi rồi vẫn thấy khắp nơi

Sức dân tộc qua cơn thử thách
Lại trào lên trong nhịp sống phi thường
Tiếng súng tấn công theo lệnh Bác
Cùng nỗ giòn với Lào, Căm-pu-chia, thêm tình
nghĩa Đông-dương

Cây lúa bấy lâu Bác thường thăm hỏi
Khi nắng khi mưa, khi dọn cỏ bỏ phân
Đồng năm tấn rực vàng trong gió trái
Một vụ xuân Thái-bình hứa hẹn mấy mùa xuân...

Ơi những bản nhạc, bài thơ bao nhiêu thương
nhớ đọng

Những bức tranh gửi gắm kính yêu Người
Nghĩ đến chiếc áo ka-ki thấy đời thêm ấm nóng
Đến đôi dép cao su, muốn đi khắp phương trời

Mang tên Bác, Đoàn thanh niên như rừng cây
nổi gió

Đội thiếu niên nhi đồng như con suối trào lên
Vùng trán rộng trên trời cao sáng tỏ
Mặt trời soi trong đôi mắt dịu hiền

Mang tên Bác: một con đường Ấn Độ
Một nhà máy toa xe lửa Ba Lan
Một trường học nơi trắng phau tuyết đỏ
Một con tàu rẽ sóng biển xanh lam...

Ta cảm thấy lòng ta không trống trải
Như mỗi lần có một kẻ ra đi
Vì trong chúng ta Bác Hồ để lại
Một niềm tin yêu, sức mạnh diệu kỳ

Trên đất nước từng chiếc lá cũng đượm màu tha
thiết

Nghe hai tiếng Việt-nam âm hưởng nhiều thêm
Bác Hồ đó: sống hơn bao giờ hết
Và mỗi chúng ta tự thấy lớn hơn lên

Nếu ai hỏi ta: chân lý ở đâu! Ta sẽ trả lời:
chân lý

Từ một lời Di-chức của Tình thương
Máu ta đổ trên con đường chống Mỹ
Nở thành hoa trăm sắc tỏa trăm hương

Ngày Hội lớn: hai trăm năm kỷ niệm
Trời độc lập tự do vang dậy những lời ca
Nơi ta ra đi và nơi ta sẽ đến
Có Bác Hồ vĩ đại dắt dìu ta

8-1970

m ụ c l ụ c

		trang
Theo chân Bác (trích)	Tổ Hữu	5
Hành trình (trích)	Hưởng Triều	16
Hoa	Hồng Chinh Hiền	22
Gửi lòng con đến cùng Cha	Thu Bồn	25
Kính dâng lên Bác	Nguyễn Thành Văn	29
Bác Hồ	Phạm Văn Ký	32
Căn nhà ngổ công doanh	Tuấn Lan	35
Thăm trường ngoại ngữ	Tu Mỡ	
Hồ Chí Minh		38
Một gian sàn gỗ	Lưu Trọng Lư	40
Cách mạng, chương đầu	Chế Lan Viên	45
Em gặp Bác Hồ	Trần Đăng Khoa	58
Về quê Bác	Hằng Phương	61
Hoa Mộc	Cầm Lai	62
Giếng nước Bác Hồ	Phan Thị Thanh Nhàn	64
Nguồn xưa	Phượng Thúy	66
Đi làm cách mạng—Bài toán lớn	Khương Hữu Dụng	68
Trăm năm nhớ một chuyến đi	Thanh Tịnh	69

Rừng người, gió lên!	<i>Gia Ninh</i>	71
Nhớ Bác, chiều thu	<i>Nguyễn Đình Thi</i>	74
Cây đa Bất Bạt	<i>Hoàng Trung Thông</i>	75
Hát nữa đi em!	<i>Bảo Định Giang</i>	77
Nhớ Bác	<i>Xuân Hoàng</i>	82
Có một quả tim khi ngừng đập	<i>Phạm Hồ</i>	84
Con vẫn nghe tiếng Bác, Bác Hồ ơi!	<i>Hoàng Tố Nguyên</i>	86
Cửa Việt để tang Bác	<i>Trình Đường</i>	90
Lời ru	<i>Bùi Hạnh Căn</i>	93
Tiếng máy bồi hồi	<i>Minh Huệ</i>	94
Bác và Đảng	<i>Hoàng Minh Châu</i>	99
Hãy thương tiếc Người theo phong cách Hồ Chí Minh	<i>Nguyễn Hải Trường</i>	103
Bác đã mất rồi	<i>Vĩnh Mai</i>	106
Cây Bác trồng	<i>Bàng Sĩ Nguyên</i>	109
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra	<i>Hải Như</i>	111
Về thăm nhà Bác	<i>Nguyễn Duy</i>	116
Hành quân qua nhà Bác	<i>Vương Anh</i>	118
Sáng ngời chân lý Hồ Chí Minh	<i>Nguyễn Cao Đan</i>	120
Trong nắng Ba-dinh	<i>Trần Dương</i>	121
Màu hoa quô Bác	<i>Nguyễn Văn Dinh</i>	126
Vào phiên gác	<i>Văn Thảo Nguyên</i>	128
Độc lập Tự do	<i>Phạm Ngọc Cảnh</i>	132
Màu xanh	<i>Ngô Văn Phú</i>	136

Ánh lân tinh—Ánh trăng	<i>Nguyễn Xuân Thâm</i>	139
Đầu ngọn thác	<i>Võ Văn Trục</i>	140
Dấu tay Bác tạc... Khóm trúc	<i>Lữ Huy Nguyên</i>	143
Nghĩ về Bác	<i>Yến Lan</i>	144
Màu xanh Tuần Châu	<i>Nguyễn Xuân Sanh</i>	145
Đứng bên chân Bác	<i>Xuân Diệu</i>	147
Trẻ em đối với Bác Hồ	—	152
Bác Hồ sống mãi với chúng con	<i>Huy Cận</i>	154
Cây Bác Hồ	<i>Tế Hanh</i>	158
Bác để lại	—	161

thuongmaitruongxua.vn

BÁC ĐỀ LẠI. *thơ.* NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

In 10.200c, tại nhà máy in Thống Nhất, 136 Hàng Bông
Hà-nội. Số xuất bản 49/VH — Khổ 12 × 19. Số in : 131
In xong ngày 25-8-1972 Gửi lưu chiều tháng 8 năm 1972

Bìa : NGÔ MẠNH LÂN